

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 8-9 maja 2017 r. na kierunku filologia polska
prowadzonym
na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Warszawa, 2017

1. INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU	4
1.1. SKŁAD ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ	4
1.2. INFORMACJA O PROCESIE OCENY	4
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE KSZTAŁCENIA NA OCENIANYM KIERUNKU	5
3. OGÓLNA OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	6
4. SZCZEGÓŁOWY OPIS SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	8
KRYTERIUM 1. KONCEPCJA KSZTAŁCENIA I JEJ ZGODNOŚĆ Z MISJĄ ORAZ STRATEGIĄ UCZELNI	8
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1</i>	8
1.1. Koncepcja kształcenia	8
1.2. Badania naukowe w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów	9
1.3. Efekty kształcenia	10
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	13
<i>Dobre praktyki</i>	14
<i>Zalecenia.....</i>	14
KRYTERIUM 2. PROGRAM KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚĆ OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	14
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2</i>	14
2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia	14
2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia	19
2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się	22
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	24
<i>Dobre praktyki</i>	25
<i>Zalecenia.....</i>	25
KRYTERIUM 3. SKUTECZNOŚĆ WEWNĘTRZNEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	25
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3</i>	25
3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia	25
3.2. Publiczny dostęp do informacji.....	27
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	27
<i>Dobre praktyki</i>	28
<i>Zalecenia.....</i>	28
KRYTERIUM 4. KADRA PROWADZĄCA PROCES KSZTAŁCENIA.....	29
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4</i>	29
4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadr	29
4.2. Obsada zajęć dydaktycznych	30
4.3. Rozwój i doskonalenie kadry	30
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	31
<i>Dobre praktyki</i>	31
<i>Zalecenia.....</i>	32
KRYTERIUM 5. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W PROCESIE KSZTAŁCENIA.....	32
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5</i>	32
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	33
<i>Dobre praktyki</i>	33
<i>Zalecenia.....</i>	33
KRYTERIUM 6. UMIĘDZYNARODOWIENIE PROCESU KSZTAŁCENIA.....	33
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6</i>	33
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....</i>	34
<i>Dobre praktyki</i>	34
<i>Zalecenia.....</i>	35
KRYTERIUM 7. INFRASTRUKTURA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE KSZTAŁCENIA	35

<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7</i>	35
7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa	35
7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne	35
7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury	36
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	36
<i>Dobre praktyki</i>	37
<i>Zalecenia</i>	37
KRYTERIUM 8. OPIEKA NAD STUDENTAMI ORAZ WSPARCIE W PROCESIE UCZENIA SIĘ I OSIĄGANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	37
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8</i>	37
8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia	37
8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów	38
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	39
<i>Dobre praktyki</i>	39
<i>Zalecenia</i>	39
5. OCENA DOSTOSOWANIA SIĘ JEDNOSTKI DO ZALECEŃ Z OSTATNIEJ OCENY PKA, W ODNIESIENIU DO WYNIKÓW BIEŻĄCEJ OCENY	39
ZAŁĄCZNIKI	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 1. PODSTAWA PRAWNA OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 2. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM PRZEPROWADZONEJ WIZYTACJI UWZGLĘDNIAJĄCY PODZIAŁ ZADAŃ POMIĘDZY CZŁONKÓW ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 3. OCENA WYBRANYCH PRAC ETAPOWYCH I DYPLOMOWYCH	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 4. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO)	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 5. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY NIE MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO)	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 6. WYKAZ MODUŁÓW ZAJĘĆ, KTÓRYCH OBSADA ZAJĘĆ JEST NIEPRAWIDŁOWA	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ZAŁĄCZNIK NR 7. INFORMACJA O HOSPITOWANYCH ZAJĘCIACH I ICH OCENA	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący:

Prof. dr hab. Stanisław Uliasz - członek PKA

Członkowie:

1. Prof. dr hab. Joanna Pyszny – ekspert PKA
2. Dr hab. Joanna Wójcik – ekspert PKA
3. Mgr Piotr Pokorny – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. Mgr Damian Bąbel – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017, w związku z upływem sześciu lat od przyznania ostatniej oceny (Uchwała nr 1018/2010 z dnia 7 października 2010 r.). Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na wskazanym wyżej kierunku. Do tej pory w ramach procedur oceny dwukrotnie przyznano ocenę pozytywną. Uczelnia dostosowała się do uwag PKA z wizytacji, jaka miała miejsce w 2010 roku, a które dotyczyły zwiększenia efektywności nauczania języków obcych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO, a wcześniej opracowały rzetelny raport samooceny. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym i skonsultowanym z władzami Wydziału Polonistyki wcześniej harmonogramem. Przed rozpoczęciem wizyty oraz przed jej zakończeniem dokonano wstępnych ustaleń i podsumowań, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	filologia polska	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	nauki humanistyczne	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	nauki humanistyczne: <ul style="list-style-type: none"> • literaturoznawstwo • językoznawstwo 	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów / 180 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1) literaturoznawczo-językoznawcza 2) literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	71	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	792	82
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1) Dla specjalności literaturoznawczo-językoznawczej 1890/1920/2065/2220 godzin lub 1845/1875/2020/2175 godzin (jeśli studenci wybiorą internetową formę ćwiczeń z dialektologii i wprowadzenia do językoznawstwa diachronicznego); liczba godzin zależy od wyboru specjalizacji zawodowej. 2) Dla specjalności „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej” 1875/1905/2050/2205 godzin lub 1845/1875/2020/2175 godzin (jeśli studenci wybiorą internetową formę ćwiczeń z wprowadzenia do	

	językoznawstwa diachronicznego); liczba godzin zależy od wyboru specjalizacji zawodowej
--	--

Nazwa kierunku studiów	filologia polska	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	nauki humanistyczne	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	nauki humanistyczne: 1) literaturoznawstwo 2) językoznawstwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry / 120 punktów	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1) literaturoznawczo-językoznawcza; 2) literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	64	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	408	61
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1) Dla specjalności literaturoznawczo-językoznawczej 840 2) Dla specjalności „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej” 915	

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹
------------------	---

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

	Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

.....
.....

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1. Koncepcja kształcenia

Koncepcja kształcenia sformułowana dla kierunku filologia polska wpisuje się w misję i strategię Wydziału Polonistyki (*Średniokresowa strategia rozwoju Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego (2015-2018)*) oraz Uniwersytetu (*Strategia średnioterminowa Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2014-2018*). Zgodnie z tymi dokumentami do najważniejszych celów kształcenia należy prowadzenie badań nad polską literaturą, kulturą i językiem, kształtowanie wzorców komunikacji publicznej zgodnie z zasadami kultury języka i etyki słowa oraz przyswajanie polskiemu odbiorcy myśli teoretycznej rodzimej i światowej humanistyki. Szczególną wagę przywiązuje się na kierunku do jedności badań naukowych i kształcenia w odpowiedzialności za kulturę narodową z wykorzystaniem badań naukowych pracowników. W zakresie dydaktyki na Wydziale realizowane są cele strategiczne nastawione m.in. na doskonalenie programów studiów, zapewnienie wysokiej jakości kształcenia i partnerskie relacje ze studentami. Szczególną wagę poświęca się kształceniu przyszłych nauczycieli (specjalizacja nauczycielska i glottodydaktyczna), realizując tym samym zapisane w misji zobowiązanie.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia brali udział przede wszystkim pracownicy trzech prowadzących kierunek instytutów, przy udziale studentów, którzy mają wpływ na proces dydaktyczny w zakresie projektowania i weryfikacji programów studiów oraz ewaluacji procesu kształcenia (są członkami Rady Wydziału, rad naukowych instytutów, opiniującej programy Komisji Dydaktycznej i Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia), mniejsze zaś znaczenie przypisuje się konsultacjom z interesariuszami zewnętrznymi.

Realizowana na kierunku koncepcja zakłada zgodnie z celami strategicznymi kształcenie filologiczne w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa polskiego w powiązaniu z najnowszymi badaniami w tych dyscyplinach. Blok przedmiotów kierunkowych uzupełniają specjalizacje i praktyki zawodowe, które pozwalają na nabycie potrzebnych na rynku pracy umiejętności i kompetencji zawodowych (specjalizacje: nauczycielska, filologia dla mediów, glottodydaktyczna, redaktorsko-wydawnicza i translatologiczna). Wybór jednej z nich jest obowiązkowy dla studenta I stopnia, który powinien uzyskać, zgodnie z koncepcją kierunku, możliwie pełną wiedzę polonistyczną. Natomiast na II stopniu, nastawionym w większym stopniu na komponent badawczy, specjalizacje mogą być realizowane przez studenta ponad obowiązującym limitem 120 punktów ECTS. Przygotowaniu studentów do pracy badawczej i edukacji na studiach III stopnia służy zwłaszcza blok przedmiotów metodologicznych. Obecnie planowane są zmiany programowe na studiach magisterskich, polegające na zwiększeniu nacisku na włączanie studenta w prace badawcze przy maksymalnym obciążeniu godzinowym, umożliwiającym studentom równoległą pracę zawodową.

Przy opracowaniu koncepcji kierunku brano pod uwagę doświadczenia krajowe, analizując programy studiów największych polonistyk uniwersyteckich (efektem np. wprowadzenie przedmiotu gramatyka historyczna języka polskiego czy zmiana formy prowadzenia teorii literatury), zaś umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest relatywnie niewielkie, także z racji specyfiki kierunku. Program studiów nie przewiduje prowadzenia zajęć w językach obcych (pomijając lektoraty na I stopniu i konwersatoria translatologiczne na II).

Polonistyka na UW, podobnie jak na innych kierunkach w kraju, kształci w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, student nabywa umiejętność interpretacji tekstów literackich z uwzględnieniem kontekstów kulturowych, poznaje mechanizmy procesu historycznoliterackiego i teorie literatury, zna procesy rozwojowe języka polskiego, zagadnienia kultury języka polskiego, językoznawstwa ogólnego i gramatyki historycznej języka polskiego. Własną propozycją Wydziału Polonistyki jest specjalność „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”, na którą odbywa się osobną rekrutacja, kształcąca w perspektywie komparatystycznej. O specyfice świadczy także wybór specjalizacji zawodowych, realizowanych na I stopniu: redaktorsko-wydawnicza, kształcąca przyszłych korektorów, adiuśtorów i redaktorów w redakcjach czasopism, wydawnictwach książkowych oraz portalach internetowych; filologia dla mediów, przygotowująca do pracy na rynku medialnym, zwłaszcza w zakresie *public relations*; nauczycielska, przygotowująca do nauczania we wszystkich typach szkół; glottodydaktyczna, kształcąca w charakterze lektorów i nauczycieli języka polskiego jako obcego oraz translatorska, przygotowująca tłumaczy i redaktorów przekładów.

1.2. Badania naukowe w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów

Problematyka i kierunki badań realizowanych w Instytucie Literatury Polskiej, Języka Polskiego i Polonistyki Stosowanej są zgodne z zakresem dyscyplin naukowych, z których wywodzi się kierunek i do których odnoszą się efekty kształcenia. W zakresie literaturoznawstwa badania te obejmowały historię i teorię literatury, wersologię, antropologię literatury, estetykę poszczególnych epok historycznoliterackich, literaturę okolicznościową i użytkową, literaturę dla dzieci i młodzieży, związki literatury polskiej z literaturą europejską i innymi dziedzinami sztuki, edytorstwo i literaturę porównawczą. W zakresie językoznawstwa natomiast dotyczyły historii języka polskiego, współczesnego języka polskiego, językoznawstwa porównawczego i stosowanego (pragmalingwistyka, socjolingwistyka, psycholingwistyka), języka mediów, języka dyskursu politycznego, kultury języka polskiego. Zespołowi oceniającemu przedstawiono dokumentację potwierdzającą aktywność badawczą pracowników w tych zakresach, również analiza programu kształcenia, w tym efektów kształcenia, potwierdza zgodność prowadzonej dydaktyki z profilem badawczym pracowników. Np. na studiach I stopnia filologii polskiej na specjalności literaturoznawczo-językoznawczej zgodnie z opisem efektów kształcenia student K_W01 „Zna i rozumie na poziomie podstawowym rolę refleksji literaturoznawczej (historycznoliterackiej, teoretycznoliterackiej, komparatystycznej) i językoznawczej (synchronicznej i diachronicznej) w kształtowaniu kultury”. Również specjalistyczne badania w zakresie pragmalingwistyki, edytorstwa, języka mediów czy glottodydaktyki pozwalają na realizację efektu specjalnościowego K_W13 „W zależności od wybranej specjalizacji zawodowej ma podstawową wiedzę z zakresu: a) dydaktyki języka polskiego w szkole podstawowej, b) nauczania języka polskiego jako języka obcego, c) adiuśtowania, językowej redakcji tekstów pisanych, d) kultury medialnej, w tym nowych mediów elektronicznych”. W opisie tego efektu nie w uwzględniono specjalizacji translatorskiej, która jednak pojawia się w nowych efektach kształcenia dla kierunku, które obowiązywać będą od roku akademickiego 2017/18. Aktywność badawcza pracowników w zakresie teorii i metodologii badań literackich umożliwia realizację efektu K_W16 na I stopniu „Zna podstawowe metody badawcze właściwe dla historii literatury, teorii literatury i poetyki, komparatystyki, językoznawstwa diachronicznego i synchronicznego” i K_W08 na II stopniu: „Dogłębnie zna i rozumie główne kierunki rozwoju i stanowiska współczesnych teorii literaturoznawczych i/lub językoznawczych”.

Także efekty kształcenia dla filologii polskiej na specjalności „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej” powiązane zostały z prowadzonymi badaniami, np.

K_W18 na I stopniu „W zależności od wybranego bloku przedmiotowego ma podstawową wiedzę z zakresu: a) teorii i historii sztuk pięknych w perspektywie porównawczej (w kontekście literatury), b) teorii mediów z elementami historii i metodologii badań medialnych kultury medialnej, w tym nowych mediów elektronicznych, c) teorii i metodologii pisania o sztuce” i K_W23 na II: „Ma rozbudowaną wiedzę na temat komparatystyki dyskursów (relacji literatury, dyskursów filozofii, polityki, nauki, reklamy)”.

Zakres i problematyka prowadzonych badań, poświadczonych monografiami i artykułami w czasopiśmie punktowanych opublikowanymi przez pracowników stanowiących minimum kadrowe na kierunku filologia polska, jest zatem różnorodna i w pełni pokrywa moduły wskazane przez jednostkę jako związane z prowadzonymi badaniami naukowymi, umożliwiając osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia i realizację programu studiów. Dotyczy to także efektów w zakresie przygotowania i prowadzenia badań na I i II stopniu, np. na I stopniu: K_U02 „Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego” i K_U15 „Prowadzi na poziomie podstawowym pracę badawczą pod kierunkiem opiekuna naukowego lub kierownika zespołu badawczego”, a na II stopniu: K_U02 „Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego” i K_U04 „Umie w stopniu zaawansowanym posługiwać się ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla filologii polskiej”.

Badania naukowe pracowników reprezentujących różne specjalności w ramach literaturoznawstwa i językoznawstwa mają wpływ na koncepcję kształcenia i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów, a ich efekty są wykorzystywane w praktyce dydaktycznej. Przekładają się na treści programowe zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem seminariów i konwersatoriów, co pokazują ich przykładowe tytuły pozostające w związku z realizowanymi aktualnie tematami badawczymi: Nuda i nihilizm w drugiej połowie XIX w; Medialne obrazy świata w perspektywie socjolingwistycznej, Poetyka wiersza inspirowanego muzyką, tańcem, piosenką, liturgią; Korespondencja sztuk, dyskursów, mediów; Język młodzieży w świetle danych korpusowych: gramatyka, słownictwo, strategie komunikacyjne.

Warto przy tej okazji wspomnieć, że na Wydziale realizowane są granty dotyczące polskiej myśli teoretycznoliterackiej, historycznoliterackiej, językoznawczej i porównawczej, np. komparatystyczne badania nad wierszem w kulturze europejskiej, badania językoznawcze korpusowe nad metaforami synestezyjnymi, nad polsko-rosyjskim korpusem językowym, pokazującym miejsca wspólne w zbiorowej tożsamości (odzwierciedlonej w tekstach kultury) dwóch społeczeństw i wspólnot językowych, szesnastowieczne przekłady testamentu na język polski a rozwój renesansowej polszczyzny. W badania grantowe włączani są także studenci i doktoranci.

1.3. Efekty kształcenia

Efekty kształcenia dla kierunku filologia polska, studia I i II stopnia, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza i specjalność „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej” zostały przyjęte *Uchwałą Rady Wydziału Polonistyki z dnia 14 lutego 2012 roku* oraz zatwierdzone *Uchwałą Senatu Uniwersytetu Warszawskiego nr 513 z 16 maja 2012 roku*. Efekty te przyporządkowują kierunek do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych oraz wskazują na dyscypliny naukowe: literaturoznawstwo i językoznawstwo. W roku akademickim 2017/2018 wejdą w życie nowe programy studiów I stopnia na kierunku *filologia polska*, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza i specjalność „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”, których efekty kształcenia przyjęte zostały *Uchwałą Rady Wydziału Polonistyki z dnia 15 marca 2016 roku* i zatwierdzone *Uchwałą Senatu Uniwersytetu Warszawskiego nr 530 z 20 kwietnia 2016 roku*.

Liczba efektów na kierunku filologia polska specjalność „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej” jest relatywnie wysoka: I stopień liczy 28 efektów w zakresie wiedzy oraz 20 w zakresie umiejętności, a na II stopniu odpowiednio – 27 i 21. Efekty kierunkowe są spójne z obszarami dzięki ich uszczegółowieniu w odniesieniu do dyscyplin literaturoznawstwa i językoznawstwa. Obecnie obowiązujące efekty kształcenia realizują wszystkie efekty z obszaru nauk humanistycznych odpowiednio dla I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Jedyne na II stopniu dla specjalności literaturoznawczo-językoznawczej nie uwzględniono odniesień do: H2A_W08 „zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego oraz konieczność zarządzania zasobami własności intelektualnej” i H2A_U09 „posiada pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych w języku polskim i języku obcym uznawanym za podstawowy dla dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów”. To przeoczenie może dziwić, zwłaszcza że realizację H2A_U09 zakładają np. efekty: K_U10 „formułuje w sposób pogłębiony w mowie i na piśmie problemy badawcze właściwe dla filologii polskiej [...]” i K_U11 „pisze samodzielne prace badawcze z właściwym doбором literatury przedmiotu”.

Opisy efektów kierunkowych pozostają w zgodzie z wyżej wymienionymi dyscyplinami i zostały ściśle powiązane z koncepcją kształcenia na ocenianym kierunku, zapewniając uzyskanie przez studenta wiedzy i umiejętności z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa polskiego oraz przygotowanie do prowadzenia badań na dalszym etapie kształcenia akademickiego.

Efekty kształcenia na studiach I stopnia umożliwiają także uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych na rynku pracy (K_W13 i K_U13 na specjalizacji literaturoznawczo-językoznawczej i K_W17 i K_U 20 na specjalizacji „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”) oraz umiejętności językowych, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego (K_U12 na pierwszej z wymienionych specjalności i K_U15 na drugiej). Na II stopniu kształcenie językowe opisują odpowiednio efekty: K_U12 i K_U18. II stopień filologii polskiej nie przewiduje uzyskania efektów dotyczących przygotowania zawodowego (specjalizacyjnego), aczkolwiek możliwe jest dodatkowe i odpłatne realizowanie specjalizacji poza programem studiów (dotyczy to także kontynuacji specjalizacji nauczycielskiej).

W opisie efektów sformułowanych dla II stopnia przyjęto zasadę, że pogłębiają one efekty przewidziane dla filologii polskiej na stopniu I. W konsekwencji efekty powtarzają się prawie dosłownie, „elementarna wiedza” zastępowana jest najczęściej „wszechstronną” lub „pogłębioną”, a rozumienie zyskuje charakter „dogłębny”. Jedyne różnice w zakresie wiedzy dotyczą obecności na I stopniu efektów specjalnościowych, a także z zakresu prawa autorskiego, wiedzy o języku łacińskim, antyku i Biblii. W zakresie umiejętności różnice są mniejsze: i tak efektowi dla I stopnia filologii polskiej specjalność literaturoznawczo-językoznawcza: K_U02 „Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego” odpowiada na II stopniu niemal identyczny K_U02: „Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego”; efekt K_U03 „Czyta, interpretuje i analizuje teksty literackie, uwzględniając kontekst historyczny i kulturowy” na I stopniu zyskuje odpowiednik na II stopniu: K_U03 „Czyta, interpretuje i analizuje teksty literackie, uwzględniając kontekst historyczny i kulturowy, oraz teksty o charakterze naukowym”, przy czym dziwi założenie, że absolwent I stopnia nie powinien nabyć umiejętności czytania tekstów naukowych., które zakłada efekt K_U05. Podobna sytuacja dotyczy dwóch efektów na I stopniu: K_U03 „Czyta, interpretuje i analizuje teksty literackie, uwzględniając kontekst historyczny i kulturowy” i K_U03 „Czyta, interpretuje i analizuje teksty literackie, uwzględniając kontekst historyczny i kulturowy, oraz teksty o

charakterze naukowym”. Identyfikacja jest opis efektu na I stopniu i na II: K_U05 „Czyta, interpretuje i analizuje teksty o charakterze naukowym i poprawnie stosuje poznaną terminologię literaturoznawczą i językoznawczą”.

Od roku akademickiego 2017/18 obowiązywać już będą nowe efekty kształcenia dla I stopnia, przy zapowiadanych pracach nad nowym programem II stopnia warto zwrócić uwagę na precyzję i odrębność efektów kierunkowych tak, aby w wyraźny sposób odróżniały się od efektów na I stopniu.

Podstawą oceny spójności kierunkowych efektów kształcenia z efektami zdefiniowanymi dla modułów zajęć są sylabusy przedmiotów. Efekty kształcenia zapisane zostały w sylabusach przedmiotów na różnym stopniu ogólności, a ich opisy z reguły uszczegółwiają efekty założone dla kierunku, z uwzględnieniem również praktyk. Przeważająca większość sylabusów przedstawionych ZO zawiera efekty przedmiotowe, odnoszące się (przede wszystkim) do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w pojedynczych przypadkach zostały one sformułowane bardzo skrótowo (np. Historia filozofii zakłada, że „wiedza zdobyta na wykładach pozwoli studentowi zrozumieć podstawowe pojęcia i kategorie filozoficzne, które miały wpływ na rozwój kultury europejskiej”, Polskie narracje antysemickie: „w rezultacie - student rozumie na czym polega zastosowanie w narracjach literackich schematycznych i stereotypowych wyobrażeń o Inności”). Sylabusy nie zawierają odniesień do efektów kierunkowych, przedstawione zespołowi oceniającemu macierze – osobne dla każdej specjalności na I i II stopniu studiów – umożliwiają potwierdzenie spójności szczegółowych efektów kształcenia dla modułów z efektami kierunkowymi.

Wśród efektów kształcenia, które umożliwiają studentom uzyskanie podstawowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, należą na I stopniu: K_W16 i K_U10 i K_U15 dla specjalności literaturoznawczo-językoznawczej oraz K_W23, K_U13 i K_U 19 na specjalności „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”, a na II stopniu w stopniu pogłębionym: K_W14, K_U02, K_U10, K_U11 i K_U 14, K_K03, K_K04 na pierwszej z wymienionych wyżej specjalności i K_W19, K_U02, K_U16, K_U17 i K_U 20, K_K03, K_K04 na drugiej. Tak szeroki zakres efektów kierunkowych uwzględniających pogłębioną wiedzę, umiejętności badawcze oraz kompetencje niezbędne w działalności badawczej jest z pewnością dobrą praktyką. Kluczowe efekty kształcenia na studiach II stopnia nakierowane zostały na osiągnięcie przez studentów umiejętności badawczych.

Wśród efektów kierunkowych uwzględniono również efekty dotyczące znajomości języka obcego: na I stopniu student „ma umiejętności językowe, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego” (K_U12 na specjalności literaturoznawczo-językoznawczej i K_U15 na specjalności Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej), na II stopniu – „ma umiejętności językowe, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego (K_U12 na specjalności literaturoznawczo-językoznawczej i K_U18 na specjalności Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej).

Studenci mają dostęp do opisu zakładanych efektów kształcenia w sylabusach modułów w systemie USOS i na stronach instytutów, są też na początku semestru informowani o efektach przedmiotowych na zajęciach przez nauczycieli akademickich. Zdaniem studentów uczestniczących w spotkaniu z ZO PKA efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, uwzględniający specyfikę kierunku i poszczególnych modułów oraz pozwalający na stosowanie odpowiednich metod weryfikujących stopień ich osiągnięcia. Dodali także, że efekty kształcenia, ich zdaniem, odzwierciedlają ogólnoakademicki profil studiów. Zespół oceniający podziela ten pogląd, potwierdzając, iż opis efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji, które związane są ze studiowanymi dyscyplinami, jest przejrzysty, sformułowany w konkretny i uszczegółwiony sposób, co umożliwia właściwą

weryfikację efektów. Potwierdzić należy także zgodność efektów kształcenia prowadzonych na kierunku filologia polska w formie stacjonarnej i niestacjonarnej.

Studenci filologii polskiej UW mogą realizować specjalizację nauczycielską na I i II stopniu kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku zarówno w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, jak i przygotowania dydaktycznego – w odniesieniu do przyjętych efektów kształcenia, treści kształcenia, jak i czasu trwania studiów oraz wymiaru praktyk. Realizację efektów kształcenia zawartych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela potwierdzają opisy efektów zawarte w sylabusach przedmiotowych.

Jednostka sformułowała spójną i wyrazistą koncepcję kształcenia dla kierunku filologia polska, zgodną z misją i strategią UW i WP. Plany rozwojowe biorą pod uwagę najnowsze tendencje zachodzące w językoznawstwie i literaturoznawstwie i wychodzą naprzeciw oczekiwaniom studentów. Program kształcenia został właściwie przyporządkowany do dziedziny i obszaru nauk humanistycznych, efekty kształcenia są spójne z efektami obszarowymi, a macierze wskazują na ich realizację w procesie dydaktycznym. Efekty kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej umożliwiają uzyskanie kwalifikacji zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli.

Problematyka i kierunki badań realizowanych w trzech prowadzących kierunek Instytutach są zgodne z zakresem dyscyplin naukowych, z których wywodzi się kierunek i do których odnoszą się efekty kształcenia, z uwzględnieniem także zajęć specjalizacyjnych. Prowadzone przez pracowników badania przekładają się na treści programowe zajęć, dotyczy to zwłaszcza tematyki seminariów i konwersatoriów. Efekty kształcenia pozostają w zgodzie z dyscyplinami, stanowiącymi podstawę kierunku i zostały ściśle powiązane z realizowaną na nim koncepcją kształcenia, zapewniając uzyskanie przez studenta zakładanej wiedzy i umiejętności z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz przygotowanie do prowadzenia badań na dalszym etapie kształcenia akademickiego. Zostały one sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, uwzględniający specyfikę kierunku i poszczególnych modułów oraz pozwalający na stosowanie odpowiednich metod weryfikujących stopień ich osiągnięcia. W opisie efektów kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej uwzględniono pełny zakres efektów kształcenia zawartych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonych w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku, a realizację tych efektów potwierdzają opisy efektów zawarte w sylabusach przedmiotowych..

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest przemyślana, spójna z misją oraz strategią Wydziału i Uniwersytetu, a co istotne podlega ewaluacji – po czterech latach dokonano zmian w efektach kształcenia i programie studiów na I stopniu, obecnie trwają prace nad zmianami w programie kształcenia na II stopniu; zasługuje na ocenę „w pełni”. Przy pracach tych bierze się pod uwagę opinie pracowników i studentów, mniejszą wagę przywiązuje się jednak do konsultacji programu z interesariuszami zewnętrznymi. Mocną stroną jest wysoki poziom badań naukowych, które znajdują realne odzwierciedlenie w procesie dydaktycznym, studia polonistyczne na UW skutecznie wdrażają i włączają studentów w prace badawcze oraz przygotowują do kształcenia na studiach doktoranckich.. Przejrzenia i drobnych korekt wymaga dokumentacja programowa, dotycząca formułowania efektów kształcenia.

Dobre praktyki

Realizacja grantów pozyskanych na Wydziale sprzyjająca włączaniu studentów w badania naukowe oraz wykorzystaniu najnowszych osiągnięć naukowych w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa.

Szeroki zakres efektów kierunkowych uwzględniających pogłębioną wiedzę, umiejętności badawcze oraz kompetencje niezbędne w działalności badawczej na II stopniu kształcenia.

Zalecenia

Przy pracach nad nowym programem II stopnia należy zwrócić uwagę na takie sformułowanie efektów kształcenia dla II stopnia, by wyraziście odróżniały się od efektów na I stopniu i nie powtarzały tych samych opisów w zakresie wiedzy i umiejętności.

Warto dokonać przeglądu efektów przedmiotowych w sylabusach pod kątem precyzyjności zawartych tam sformułowań.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

Program i plan studiów przewidziany dla kierunku filologia polska umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach oraz jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej, zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Studia licencjackie trwają 6 semestrów, a magisterskie 4 semestry i obejmują przedmioty kierunkowe zdefiniowane dla dwóch specjalności (literaturoznawczo-językoznawczej i „Literatury i kultury polska w perspektywie europejskiej i światowej”) oraz specjalizacyjne. Na I stopniu student uzyskuje w sumie 180 punktów ECTS, a na stopniu 120 ECTS, przy czym ta liczba punktów nie obejmuje realizacji specjalizacji, które na studiach magisterskich nie są obowiązkowe.

Realizacja treści programowych rozłożona została w czasie trwania studiów w sposób równomierny, a moduły zajęć wyodrębniono we właściwy sposób, dostosowany do specyfiki kształcenia polonistycznego. Kolejność przedmiotów w planie studiów jest merytorycznie uzasadniona, także w wypadku specjalizacji nauczycielskiej, co potwierdzili także studenci kierunku, pozytywnie odnosząc się do sekwencyjności modułów oraz logicznego powiązania przedmiotów. Dotyczy to studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej.

Obowiązujący na ocenianym kierunku system ECTS funkcjonuje zgodnie z przepisami prawa, liczba punktów przypisywana poszczególnym zajęciom generalnie nie budzi zastrzeżeń. Studenci potwierdzili znajomość reguł punktacji oraz jej zasadność, ich zdaniem założona liczba punktów ECTS jest adekwatna do rzeczywistego nakładu pracy studenta i pozwala na opanowanie treści kształcenia. W pojedynczych wypadkach liczba godzin przypisana zajęciom może jednak budzić wątpliwości i wydaje się czasem nieadekwatna do potencjalnej pracy studenta. Zwraca uwagę niska wycena punktowa takich przedmiotów specjalizacji glottodydaktycznej, jak Język polski poza granicami kraju i Język polski jako język drugi oraz Podstaw lingwistyki stosowanej i Gramatyki funkcjonalno-kontrastywnej (15 h za 0,5 ECTS). Taka wycena zakłada, że student nie musi przygotowywać się do zajęć ani do zaliczenia przedmiotu.

Zostały spełnione wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów, dotyczące liczby punktów przypisanych przedmiotom powiązanych z prowadzonymi na Wydziale

badaniami naukowymi. Na studiach obu stopni przekracza 50% ogólnej liczby pkt. ECTS. Również liczba ECTS przypisana modułom realizowanym na specjalności nauczycielskiej, a także formy tych zajęć oraz ich sekwencja odpowiadają wymaganiom opisanym w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Przewidziane w programie studiów formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i praktyki) uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów i zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia, także w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA odnieśli się pozytywnie do znaczącej liczby godzin ćwiczeń, warsztatów i konwersatoriów w porównaniu do liczby godzin wykładów na I stopniu, sygnalizowali jednak potrzebę zmian w planach studiów na II stopniu, które pozwoliłyby na zwiększenie możliwości wyboru bloków przedmiotów. ZO przychyliła się do tej opinii. Zastrzeżenia budzi także relatywnie wysoki udział wykładów względem zajęć aktywizujących studentów. Proporcja między wykładami a ćwiczeniami na I stopniu jest właściwa, ale z planu studiów wynika, że formę wyłącznie wykładów na I stopniu mają takie przedmioty, jak: Współczesne zjawiska literackie, Leksykografia, Stylistyka, Słownictwo polszczyzny XXI w., Historia literatury polskiej współczesnej, Elementy teorii literatury i Literatura i kultura najnowsza po 1989 r. Natomiast analiza relacji godzinowych między wykładami a ćwiczeniami i konwersatoriami na studiach magisterskich (na 840 godzin aż 360 stanowią wykłady), wskazuje na potrzebę zwiększenia zajęć aktywizujących studentów. Na specjalności literaturoznawczo-językoznawczej (studia stacjonarne i niestacjonarne) wykładów jest tylko o 60 godzin (na studiach niestacjonarnych o 40 godzin) mniej niż ćwiczeń, konwersatoriów i seminariów. W formie wyłącznie wykładów na II stopniu odbywają się przedmioty: Literatura polska do 1918 roku w świetle nowych badań, Metodologia badań filologicznych, Filozofia dla filologii, Współczesna krytyka artystyczna, Literatura popularna, Językoznawstwo ogólne. Z korzyścią byłoby realizowanie choć części tych zajęć w formie ćwiczeń, co zwiększyłoby aktywizację studentów. Władze Wydziału tłumaczą obecną sytuację położeniem nacisku na studiach magisterskich na własną pracę naukową studenta. Wydaje się jednak, że równie dobrze badaniom sprzyjać mogłyby ćwiczenia i konwersatoria, nastawione w większym stopniu na dyskusję, bezpośrednią wymianę poglądów i aktywizację studenta na zajęciach. Jednym z elementów aktualnie przygotowywanej reformy studiów II stopnia na kierunku filologia polska powinien być zatem namysł nad najlepszą proporcją wykładów do innych form dydaktycznych oferowanych na tych studiach.

Wielkość grup zajęciowych wynosi na ćwiczeniach, konwersatoriach i warsztatach od 10 do 25 osób, w wykładach uczestniczy nie mniej niż 10 osób, seminaria dyplomowe zakładają liczebność od 5 do 14 osób. Ostateczną decyzję o dopuszczalnej liczebności grupy podejmuje dziekan po zasięgnięciu opinii dyrektora instytutu, któremu podlega merytoryczna opieka nad przedmiotem, a w praktyce decyzja dziekana o dopisaniu studenta do grupy, której wyznaczone limity miejsc zostały wypełnione, wymaga zgody nauczyciela akademickiego prowadzącego dany przedmiot. Studenci pozytywnie ocenili liczebność grup, jak również organizację zapisów na specjalizacje oraz seminaria dyplomowe.

Formy, organizację, przebieg i dokumentację praktyk oraz warunki jej odbywania i zaliczenia określają *Zasady odbywania praktyk na studiach pierwszego stopnia Wydziału Polonistyki na kierunku filologia polska, specjalności: literaturoznawczo-językoznawcza i literatura polska i język polski w cywilizacji europejskiej*. Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia zgodnie z programem studiów odbywają praktyki w wymiarze 40 godzin. Mają one na celu poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach w ramach realizowanej specjalizacji zawodowej oraz rozwijanie umiejętności jej wykorzystania w warunkach środowiska zawodowego. Studenci specjalizacji nauczycielskiej i glottodydaktycznej realizują praktyki w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i zawodowego: praktykom

zawodowych ciągłym towarzyszają także praktyki śródroczne (hospitacje): w szkołach podstawowych – 120 godz., w gimnazjach – 75 godzin i w liceach – 75 godzin. Praktyki psychologiczno-pedagogiczne odbywają się w szkołach podstawowych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych i innych placówkach prowadzących działalność wychowawczą z dziećmi i młodzieżą. Ich celem jest gromadzenie doświadczeń związanych z pracą opiekuńczo-wychowawczą z uczniami, zarządzaniem grupą i diagnozowaniem indywidualnych potrzeb uczniów oraz konfrontowaniem nabytej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w praktycznym działaniu. Nauczycielskie praktyki zawodowe są realizowane w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach. Ich celem jest gromadzenie doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela i konfrontowanie nabytej wiedzy z zakresu dydaktyki szczegółowej (metodyki nauczania) z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym. Zarówno dobór miejsc praktyk, jak ich wymiar uznać należy za właściwy, a w odniesieniu do specjalizacji nauczycielskiej zgodny ze standardami kształcenia nauczycieli. Studenci mogą skorzystać z oferty praktyk zawodowych (nauczycielskich) udostępnianych przez pełnomocnika Dziekana Wydziału Polonistyki ds. praktyk – na podstawie umów długoterminowych (szkół ćwiczeń) i propozycji corocznie aktualizowanych, mogą również odbywać praktyki w szkołach wybranych samodzielnie. Również terminy realizacji praktyk zgodne są z wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia nauczycieli. W czasie spotkania z ZO PKA studenci wyrazili pozytywną opinię o sposobie i zakresie odbywanych praktyk studenckich; regulacje dotyczące praktyk są dla nich przejrzyste, a informacje w tym zakresie powszechnie dostępne, głównie na stronie internetowej.

Studenci pozytywnie ocenili również dostosowanie warunków procesu kształcenia do ich potrzeb i oczekiwań oraz harmonogramu zajęć. W ich opinii jego zaletą jest koncentracja zajęć, umożliwiająca ich zakończenie przed godziną 16.00, a w szczególnych przypadkach realizowanie ich w godzinach wieczornych na prośbę studentów. Wystarczające są również piętnastominutowe przerwy między zajęciami. Zespół oceniający przychylił się do pozytywnej oceny harmonogramu zajęć, uwzględniając w opinii także analizę planu zjazdów studentów niestacjonarnych.

Na ocenianym kierunku z technik kształcenia na odległość korzystają przedmioty: technologie informacyjne, BHP oraz podstawy ochrony własności intelektualnej. Częściowo tę formę wykorzystują ćwiczenia z Kultury języka polskiego II i wybrane ćwiczenia z dialektologii, natomiast Wprowadzenie do językoznawstwa diachronicznego prowadzone jest e-learningowo w całości lub częściowo – decyzja należy tu do studenta, wybierającego formę kształcenia. Studenci mogą również realizować niektóre przedmioty ogólnouniwersyteckie oraz lektoraty w formie zajęć internetowych. Natomiast na studiach niestacjonarnych I stopnia zajęcia z *kultury języka polskiego, dialektologii i wprowadzenia do językoznawstwa diachronicznego* prowadzone są wyłącznie w formie wymagającej obecności nauczycieli akademickich i studentów. Organizacja, proporcja i forma zajęć dydaktycznych prowadzonych na odległość zgodna jest z warunkami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 164 ust. 4 ustawy PSW.

Szacowany czas pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach i jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej. Planowanie nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów kształcenia i realizacji treści kształcenia dla danego modułu budzi jednak w pojedynczych wypadkach wątpliwości. Trudno właściwie ocenić szacowanie nakładu pracy studenta, ponieważ sylabusy nie zawierają informacji, jakie aktywności studenta składają się na godzinowy nakład pracy (w nielicznych tylko wypadkach pojawia się w nich zapis dotyczący nakładu pracy wyrażonego w godzinach). Tymczasem niektóre przedmioty zakładają bardzo dużą liczbę tekstów do przygotowania na zajęcia i zaliczenie, której opanowanie wydaje się trudne przy założonej dla danych zajęć

liczbie punktów, np. seminarium licencjackie „Coś nie po naszymu gadas, Janosik” zakłada znajomość 82 lektur, podobnie rozbudowana literatura pojawia się na Analizie tekstów staropolskich i Historia literatury polskiej: staropolskiej i oświecenia, a także Krytyce tekstu reklamowego. Dla porównania Współczesna krytyka artystyczna to 30-godzinny wykład na II stopniu, który przewiduje tylko 6 lektur do wyboru, a wyceniony został na 3 ECTS. Namysłu wymagają zatem ogólne zasady przypisywania punktów określonym przedmiotom, dostosowujące odpowiednio nakład pracy studenta do form prowadzenia zajęć (wykłady i ćwiczenia wymagające większej aktywności, a co za tym idzie nakładu pracy) oraz integrujące liczbę literatury przewidzianej do czytania oraz czas wymagany na przygotowanie prac zaliczeniowych z wyrażoną punktacją ECTS liczbą godzin. Wskazane byłoby też zamieszczanie w sylabusach informacji o przewidywanym nakładzie pracy studenta rozpisany na poszczególne aktywności wymagane na przedmiocie.

Podstawą oceny zgodności treści programowych z zakładanymi efektami kształcenia są sylabusy przedmiotów, które potwierdzają realizację efektów kierunkowych w formie opisowej oraz w postaci rozkładu zajęć prezentują treści programowe realizowane na przedmiotach. Dotyczy to także kształcenia językowego oraz praktyk zawodowych. Także treści programowe sformułowane dla specjalności nauczycielskiej są zgodne z ramowymi, opisanymi w standardach kształcenia dla zawodu nauczyciela. Na studiach I stopnia podstawowe treści programowe, które pozostają w ścisłym związku z założonymi dla kierunku efektami kształcenia, można podzielić na trzy bloki: literaturoznawczy, językoznawczy i specjalizacji zawodowych, a na II stopniu – na dwa bloki: literaturoznawczy i językoznawczy. Na studiach obu stopni treści programowe uwzględniają specyfikę prowadzonych specjalności: literaturoznawczo-językoznawczej i specjalności mającej charakter bardziej komparatystyczny: „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”. Są one powiązane z efektami przedmiotowymi i potwierdzają aktualny stan badań w danej dyscyplinie nauki związanej z ocenianym kierunkiem, dotyczy to także przedmiotów specjalizacyjnych. W pozytywny sposób należy ocenić kompleksowość, różnorodność i aktualność treści programowych, które pozwalają studentom osiągnąć wszystkie efekty kształcenia założone dla ocenianego kierunku. Do prowadzenia badań na ocenianym kierunku przygotowują treści realizowane na seminariach dyplomowych oraz w ramach wskazanych przez jednostkę modułów związanych z prowadzonymi badaniami. Pisemna forma prac dyplomowych, ich tematyka i metodyka prowadzenia są zgodne z koncepcją i efektami dla kształcenia filologicznego na profilu ogólnoakademickim, ze szczególnym uwzględnieniem charakteru badań prowadzonych na Wydziale Polonistyki.

Program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela i oferuje studentom wiedzę w zakresie metodyki na poszczególnych etapach edukacyjnych, psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży, studenci zapoznają się także z systemem szkolnictwa i prawem oświatowym. Na zajęciach warsztatowych nabywają umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych metod dydaktycznych odpowiednich na poszczególnych etapach edukacyjnych, a w trakcie hospitacji mają możliwość praktycznej obserwacji lekcji prowadzonych przez pedagogów w naturalnym środowisku szkolnym. Studenci filologii polskiej mogą uzyskać kwalifikacje do nauczania języka polskiego również w ramach specjalizacji glottodydaktycznej, której program obejmuje przedmioty z zakresu specjalizacji nauczycielskiej oraz zajęcia i praktyki glottodydaktyczne, przygotowujące do nauczania języka polskiego jako obcego. Na kierunku przyjęto rozwiązanie, zakładające możliwość realizacji specjalizacji nauczycielskiej na studiach II stopnia tylko poza programem studiów, w ramach dodatkowych punktów ECTS. Możliwość kontynuacji tej specjalizacji mają tylko studenci, którzy ukończyli specjalizację nauczycielską na I stopniu.

Programowe treści kształcenia uwzględniają również konieczność uzyskania przez studentów studiów I stopnia poziomu B2 z zakresu nowożytnego języka obcego (lektoraty prowadzone są przez Szkołę Języków Obcych UW i weryfikowane podczas egzaminu certyfikacyjnego) i poziomu B2+ na studiach II stopnia (oferowane przez Wydział konwersatoria translologiczne B2+ lub zajęcia ogólnouniwersyteckie). Studenci wyrazili pozytywne opinie dotyczące nauki języków obcych na ocenianym kierunku, możliwość wyboru nowożytnego języka oraz uzyskanie certyfikatu na poziomie B2/B2+ po odbyciu kursu ujętego w planie studiów, a także możliwość realizacji zajęć z wykorzystaniem platform internetowych MOODLE oraz COME. Stwierdzili także, iż treści programowe zawarte w sylabusach są dla nich przejrzyste, zrozumiałe i zgodne z realizowanymi tematami podczas zajęć. Według ich opinii realizowany na filologii polskiej program kształcenia umożliwia pełne osiągnięcie efektów kształcenia określonych w sylabusach modułów. Zespół oceniający przychylił się do tej opinii.

Treści programowe realizowane na ocenianym kierunku są w pełni powiązane z prowadzonymi na Wydziale Polonistyki badaniami naukowymi oraz uwzględniają najnowszy stan badań z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa. Pracownicy korzystają z prowadzonych przez siebie badań, przygotowując zajęcia o charakterze autorskim, np. seminaria dyplomowe, konwersatoria oraz zajęcia ogólnouniwersyteckie, co potwierdzają zapisy w sylabusach przedmiotów. Dobrą praktyką jest np. uwzględnienie w efektach przedmiotowych seminarium magisterskiego „Co metafory robią w naszym życiu?” prowadzenia badań przez studenta, który powinien być „wdrożony do praktycznego opracowania opisu metafory synestezyjnej w ramach grantu naukowego”. W nowych programach studiów I i II stopnia formalnie wyodrębniono zajęcia, które przygotowują studentów do prowadzenia badań.

Metody kształcenia na ocenianym kierunku są nakierowane na studenta, uwzględniają samodzielne uczenie się, pozostają zgodne z tradycjami kształcenia filologicznego oraz oparte są na bezpośrednim kontakcie studentów z nauczycielami. Do najczęściej stosowanych: analiza i interpretacja teksów źródłowych, problemowa dyskusja, wykład, prezentacja z wykorzystaniem środków multimedialnych, omawianie projektów prac oraz samych prac zaliczeniowych/semestralnych/rocznych i dyplomowych. Studenci na spotkaniu z ZO potwierdzili aktywizujący dobór metod na zajęciach, w ich opinii umożliwiają one pełne osiągnięcie efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Wyrazili także pozytywną opinię na temat możliwości realizacji części zajęć w formie e-learningu. Zespół oceniający potwierdza pozytywną opinię na temat trafności doboru, skuteczności i różnorodności metod kształcenia, także w odniesieniu do hospitowanych w czasie wizytacji zajęć.

Seminaria dyplomowe zapewniają na studiach licencjackich nabycie podstawowych umiejętności badawczych, a na magisterskich – udział studenta w prowadzeniu badań w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa. Ważnym elementem kształcenia przygotowującym studentów do podjęcia badań i prowadzenia badań jest ścisła współpraca opiekunów prac dyplomowych ze studentami, która na studiach II stopnia zmierza ku nosi formie indywidualnego tutoring. Podczas spotkania studentów oraz członków kół naukowych z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż w dużym stopniu włączani są w prowadzone na Wydziale badania naukowe. Dotyczy to zarówno członków kół, jak i osób niezrzeszonych w tego typu organizacjach. Studenci biorą udział w szeregu projektów badawczych, są także stypendystami Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Stypendium Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawa oraz laureatami „Diamentowego Grantu”.

Metody kształcenia i metody weryfikacji efektów kształcenia są w indywidualnych wypadkach dostosowywane do potrzeb studentów niepełnosprawnych, którzy znajdują się pod opieką Biura Osób Niepełnosprawnych UW (BON). Decyzję o zmianie toku kształcenia

studentów niepełnosprawnych wydaje dziekan/prodziekan ds. studenckich na prośbę studenta i przy poparciu BON.

Studenci kierunku filologia polska mogą się także ubiegać o indywidualny tok studiów. Zgodnie z paragrafem 6. *Szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Polonistyki* przysługuje on studentom, których średnia z toku studiów wynosi co najmniej 4,75. Uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA studenci pozytywnie odnieśli się także do możliwości łączenia zajęć na uczelni z pracą zawodową, potrafili wyjaśnić, na czym polega Indywidualna Organizacja Studiów, nie wiedzieli jednak o możliwości ubiegania się o Indywidualny Tok Studiów.

Programy studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na ocenianym kierunku uwzględniają moduły zajęć podlegające wyborowi przez studenta w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku. Suma punktów ECTS z zajęć do wyboru przez studenta na stacjonarnych i niestacjonarnych studiach I stopnia wynosi (w zależności od programu) od 59 do 66 ECTS, a na studiach II stopnia – 45 ECTS. Do zajęć do wyboru należą: seminaria, przedmioty ogólnouniwersyteckie, specjalizacje zawodowe (studia I stopnia), lektoraty i egzaminy certyfikacyjne (studia I stopnia), zajęcia z wychowania fizycznego (studia I stopnia), konwersatoria (studia II stopnia), metodologie badań filologicznych (studia II stopnia) i praktyki kierunkowe (studia I stopnia). Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię o możliwości wyboru przedmiotów ogólnoakademickich oraz specjalizacyjnych poprzez platformę internetową.

Osobom z niepełnosprawnościami pomaga Biuro Osób Niepełnosprawnych UW, które oferuje pomoc m.in. w zakresie organizacji transportu na terenie Warszawy, wypożyczania sprzętu komputerowego i elektronicznego, adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących, niedowidzących i niesłyszących. Uczelnia zapewnia także bezpłatne konsultacje psychiatryczne i psychologiczne i dodatkowe lektoraty języka obcego. W budynku Wydziału Polonistyki UW znajduje się winda, z której mogą korzystać osoby o ograniczonych możliwościach ruchowych, natomiast sale zajęciowe opatrzone informacjami w języku Braille'a.

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

Na ocenianym kierunku obowiązują zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia sformułowane w *Systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki UW*. Dokument ten zawiera metody weryfikacji efektów kształcenia na kierunku filologia polska, umożliwiające bieżącą ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz ich końcową ewaluację, wśród których znajdują się m.in.: case study, egzaminy lub testy pisemne i ustne, eseje, prezentacje (także multimedialne), raporty indywidualne, rozwiązywanie zadań problemowych, sprawdziany ze znajomości lektur, ocena przygotowania do zajęć, ocena umiejętności analizy utworów literackich. Sprawdzeniu i ocenie podlegają także efekty kształcenia obejmujące przygotowanie i udział w badaniach (prezentacja założeń i osiągniętych wyników pracy dyplomowej, egzamin dyplomowy), a także praktyki zawodowe (konspekty i scenariusze lekcji, ocena pracodawcy/opiekuna praktyk i koordynatora praktyk dotycząca kompetencji i umiejętności studentów odbywających praktyki zawodowe) i zajęć z języka obcego (ocena umiejętności czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych w języku obcym, egzamin certyfikacyjny). Metody te umożliwiają sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia w odniesieniu do wszystkich typów zajęć, jednocześnie wspomagając studentów w samodzielnym procesie uczenia się. Praca własna

studentów weryfikowana jest m.in. za pomocą prac pisemnych i prezentacji, przygotowywanych przez studenta, pisemnych sprawdzianów i kolokwii, a także w trakcie bieżącej oceny podczas zajęć. Metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia oraz organizacji procesu weryfikacji należy uznać za zgodne z warunkami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 164 ust. 4 ustawy PSW, w tym w szczególności zasad dotyczących częstości przeprowadzania oceny kształtującej oraz sposobów i miejsc odbywania oceny podsumowującej – w przypadku zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W czasie spotkania z ZO PKA studenci ocenianego kierunku wyrazili opinię, iż system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia jest dla nich transparentny i umożliwia obiektywną ocenę ich osiągnięć. Ich zdaniem różnorodność metod kształcenia pozwala im zdobywanie wiedzy i umiejętności w sposób kompleksowy i zróżnicowany, ponadto uczestnicy spotkania potwierdzili, iż są zapoznawani z metodami i kryteriami oceniania na początku każdego kursu.

Zespół oceniający potwierdza tę pozytywną opinię, z zastrzeżeniem dotyczącym nieprecyzyjności niektórych zapisów określających metody sprawdzania i oceny w dokumentacji programowej. Bogaty zestaw sposobów oceniania nie znajduje bowiem pełnego odzwierciedlenia w sylabusach przedmiotów, które korzystają najczęściej z ograniczonego repertuaru metod sprawdzania osiągnięcia efektów kształcenia. Wśród tych najczęściej stosowanych znajdują się: kontrola obecności, ocena ciągła aktywności na zajęciach, praca semestralna, kolokwium zaliczeniowe, praca zaliczeniowa, bieżące przygotowanie do zajęć i aktywność; zdarza się jednak, że jedynym sposobem oceniania jest „twórcza obecność na wszystkich zajęciach” (seminarium licencjackie Literatura, film i media), a wśród metod i kryteriów oceniania na przedmiocie Podstawy lingwistyki wymieniona zostaje metoda podawcza. Przedmiot Poetyka i semiotyka porównawcza zakłada, że „po ukończeniu wykładu student potrafi rozpoznać zasady rządzące współczesnym tekstem medialnym, analizować struktury tekstowe wspólne dla różnych typów mediów, dostrzegać i opisywać związki i interakcje, analogie i różnice między tekstami należącymi do odmiennych mediów. Potrafi też rozpoznawać mechanizmy perswazji jawnej i ukrytej, analizować i oceniać formy perswazji medialnej”. Metodą oceniania efektów przedmiotowych jest tu jedynie „kontrola obecności (0-1nb.=4,5; 2nb.=4; 3nb.=3,5; 4nb.=3)”, przy czym ocenę podnieść może przewidziana tylko dla osób chętnych „prezentacja własnego pomysłu badawczego zainspirowanego wykładem lub recenzji wykładu”. Takie rozwiązanie nie sprzyja aktywizacji studentów i uniemożliwia adekwatne sprawdzenie osiągnięcia efektów kształcenia przez studenta. Wątpliwości budzi również przedmiot Korespondencja sztuk: literatura – sztuki plastyczne, który zakłada, że student potrafi przeprowadzić analizę dzieła literackiego, a „podstawą zaliczenia ćwiczeń jest systematyczny udział w dyskusji na temat omawianych tekstów teoretycznych”. Zdarza się, że metody oceny nie są dostosowane do założonych efektów, np. efektem kształcenia na Wiedzy o kulturze powinno być uzyskanie przez studentów umiejętności posługiwania się kategoriami opisu, analizy i interpretacji głównych fenomenów kultury współczesnej i kultury epok dawnych, metody weryfikacji wymieniają natomiast: elementarną kompetencję kulturową i umiejętność czytania tekstów ze zrozumieniem. Generalnie jednak opisane w sylabusach metody sprawdzania i oceniania w przeważającej większości wypadków uznać należy za różnorodne, adekwatne do zakładanych efektów i umożliwiające skuteczne sprawdzenie i ocenianie efektów kształcenia osiągniętych przez studentów.

Analiza losowo wybranych prac egzaminacyjnych i etapowych, a także przedstawionej do wglądu ZO PKA dokumentacji praktyk i prac dyplomowych pozwala na pozytywną ocenę zgodności ich formy, tematyki i metodyki z koncepcją, efektami, a także profilem kształcenia na ocenianym kierunku. Analiza losowo wybranych prac dyplomowych potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia: prace miały różną wartość merytoryczną, zawsze jednak spełniały wymogi pracy dyplomowej na danym poziomie kształcenia, oceny były

adekwatne, a recenzje sporządzone właściwie, choć o różnym stopniu wnikliwości. Uwagi wymaga jednak fakt, że wśród opiekunów prac magisterskich za ostatnie 3 lata, zgodnie z dokumentacją przedstawioną ZO, znajdowały się osoby ze stopniem doktora (zdarza się to zwłaszcza na studiach niestacjonarnych). Powszechną praktyką jest również powierzanie kierowania pracą licencjacką i jej recenzowania osobom ze stopniem doktora. W wypadkach, kiedy opiekunem pracy jest pracownik niesamodzielny, wskazane byłoby wyznaczanie na recenzenta osoby ze stopniem doktora habilitowanego.

Trafność i różnorodność wykorzystywanych narzędzi potwierdził zwłaszcza przegląd wybranych losowo prac przejściowych, obejmujących różnorodne formy prac pisemnych z przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych oraz protokoły z zaliczeń ustnych. Ich ogólna ocena jest pozytywna: sprawdzają one efekty kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności, są ściśle powiązane z charakterem przedmiotu, poprawnie zweryfikowane i ocenione. Zdarzają się pojedyncze usterki formalne – brakuje oceny lub recenzji pracy, pozwalającej na przekazanie studentowi informacji zwrotnej od nauczyciela.

Obowiązujące na filologii polskiej zasady weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów zapewniają przejrzystość i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Jak zapewniają władze kierunku, podczas egzaminów ustnych i kolokwiów student otrzymuje uzasadnienie wystawionej oceny, wskazane zostają mocne i słabe strony przedstawionych odpowiedzi oraz obszary wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w których wskazana będzie dalsza praca studenta. Również studenci wyrazili opinię, iż oceniani są w sposób zgodny z ustaleniami przedstawionymi na pierwszych zajęciach oraz zawartymi w sylabusach. Terminy zaliczeń i egzaminów ustalane są pomiędzy prowadzącym zajęcia a studentami. Prace etapowe są archiwizowane zgodnie z zasadami określonymi w *Systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki UW* – przechowywane przez rok od czasu ich oceny, opatrzone recenzją lub punktacją i dostępne do wglądu studenta podczas dyżurów egzaminatora. Oceny muszą znaleźć się w systemie USOS najpóźniej tydzień po terminie zaliczenia lub egzaminu. Praca semestralna/roczna oddana przez studenta w terminie powinna zostać oceniona przez prowadzącego w ciągu dwóch tygodni od jej dostarczenia.

Także weryfikację efektów osiągniętych w ramach praktyk specjalizacyjnych uznać można za właściwą. Odbywa się ona na podstawie opisowej oceny praktyk dokonywanej przez opiekunów spoza Uniwersytetu. Zaliczenia praktyki dokonuje pełnomocnik ds. praktyk na podstawie porozumienia w sprawie organizacji praktyk między Uniwersytetem a firmą, w której odbywała się praktyka lub wniosku o zaliczenie praktyk na podstawie zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej oraz zaświadczenia o odbyciu praktyk. W wypadku praktyk nauczycielskich obowiązuje dziennik praktyk, w którym student odnotowuje przebieg zajęć hospitowanych i prowadzonych samodzielnie, konspekty zajęć, ćwiczenia i inne materiały wykorzystane w czasie praktyk oraz opinia opiekuna praktyki, wpisana do dziennika praktyk studenta. Warto przemyśleć taki sposób weryfikacji, który zakładałby bezpośredni kontakt studenta i wymianę informacji na temat praktyk z opiekunem praktyk na danej specjalizacji, a także możliwość wystawiania oceny za praktyki, która w precyzyjniejszy sposób odzwierciedlałaby stopień nabytych przez studenta umiejętności.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili wsparcie udzielane im w procesie uczenia się: opiekę nad pisaniem prac dyplomowych, pomoc w przygotowaniu do egzaminów (np. „douczeni” organizowane przez koła naukowe) i dostępność nauczycieli na konsultacjach. Podkreślić należy także szeroki zakres i liczbę osiągnięć naukowych studentów, którzy są włączani w prace badawcze, przygotowują pod opieką swych nauczycieli liczne wystąpienia konferencyjne i artykuły naukowe w czasopiśmie i monografiach zbiorowych, zdobywają Diamentowe Granty (ZO przedstawiono bogatą dokumentację tych osiągnięć).

Przydatność osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy potwierdza prowadzony na uczelni monitoring losów zawodowych absolwentów filologii polskiej przy współpracy z Pracownią Ewaluacji Jakości Kształcenia na UW, a także osobny raport, przedstawiający ekonomiczne losy absolwentów kierunku z 2014 roku. Z przeprowadzonych na Wydziale analiz wynika, że podjęcie aktywności zawodowej przez studenta w czasie trwania studiów jest niezbędne dla uzyskania później przez niego zatrudnienia. Dlatego prace programowe zmierzają w kierunku ułatwienia studentom podjęcia pracy lub rozpoczęcia stażów jeszcze podczas studiów. Celowi temu służą zarówno powiązane z praktykami zajęcia specjalizacyjne oraz planowane odciążenie i takie sprofilowanie studiów II stopnia, które pozwoliłoby studentom podjęcie pracy zawodowej jeszcze w trakcie studiów.

W sytuacjach konfliktowych, związanych ze sprawdzaniem i oceną efektów kształcenia rozstrzyga dziekan, który może zadecydować o wyznaczeniu dodatkowego terminu egzaminu. Stwierdzenie plagiatu skutkuje oceną niedostateczną z przedmiotu, w ramach którego praca powstała, a w wypadku rażącego naruszenia prawa sprawa kierowana jest do Komisji Dyscyplinarnej do spraw Studentów i Doktorantów UW.

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Na ocenianym kierunku obowiązują spójne i przejrzyste zasady rekrutacji kandydatów, uchwalane przez Senat UW do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, a następnie podawane do publicznej wiadomości w Monitorze UW oraz za pośrednictwem Internetowej Rejestracji Kandydatów. Podstawą kwalifikacji są oceny maturalne z języka polskiego, matematyki i języka obcego, przy czym na rekrutacji na studia stacjonarne obowiązuje minimalny próg kwalifikacyjny w wysokości 30 punktów na 100 możliwych. Zasady rekrutacji na studia I stopnia uwzględniają także kwalifikację na studia na podstawie tzw. „starej matury”, matury międzynarodowej i europejskiej, przewidują również ulgi dla laureatów i finalistów olimpiad. Kandydaci na II stopień posiadający dyplom ukończenia studiów na kierunku filologia polska, są kwalifikowani na podstawie oceny na dyplomie studiów wyższych oraz średniej ocen uzyskanych podczas studiów. Absolwenci innych kierunków są kwalifikowani na podstawie egzaminu pisemnego z zakresu historii literatury polskiej do roku 1918, poetyki, kultury języka polskiego oraz gramatyki opisowej języka polskiego. Zasady rekrutacji na studia II stopnia uwzględniają także kwalifikację na studia na podstawie dyplomów z uczelni zagranicznych.

Studenci w czasie spotkania studentów z ZO PKA potwierdzili przejrzystość obowiązującego systemu rekrutacji, jego obiektywizm, umożliwiający równy udział wszystkich kandydatów w procesie przyjmowania na studia oraz dostępność informacji. Na internetowej stronie rekrutacji wyszczególniono m.in. procedury, warunki i tryb rekrutacji, wykaz niezbędnych dokumentów, kierunki studiów, informacje dotyczące opłat oraz harmonogram rekrutacji. Pozytywnie odniesiono się do faktu, iż w składzie komisji rekrutacyjnych są studenci. Również ZO potwierdza, że przyjęte w jednostce zasady i kryteria kwalifikacji cechują przejrzystość i bezstronność, które zapewniają właściwy dobór kandydatów i równość ich szans do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku.

Na filologii polskiej istnieje również możliwość identyfikacji efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych na innych kierunkach i uczelniach. Studentom, którzy podejmują studia w trybie przeniesienia lub studiów równoległych, uznaje się efekty kształcenia i okresy kształcenia oraz kwalifikacje już uzyskane na studiach, pod warunkiem, że są one równoważne z program studiów filologii polskiej, na który student został przyjęty. Decyzje w tej sprawie podejmowane są przez dziekana w trybie indywidualnym.

Na Wydziale istnieje również możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności do efektów kształcenia na filologii polskiej. W 2015 roku trzy prowadzące kierunek instytuty powołały doradców ds. potwierdzania efektów uczenia się oraz członków komisji weryfikacyjnych ds. potwierdzania efektów uczenia się, które przeszły szkolenia zorganizowane przez Biuro ds. Jakości Kształcenia UW we współpracy z Uniwersytetem Otwartym UW. Jak dotąd kierunek nie przystąpił jeszcze do rekrutacji na studia na podstawie potwierdzania efektów uczenia się ze względu na brak kandydatów chcących skorzystać z tej formy rekrutacji.

Zasady dyplomowania na kierunku filologia polska określone zostały w *Szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Polonistyki oraz Systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki UW*. Za techniczne aspekty procesu dyplomowania odpowiada tok studiów *filologii polskiej* (przetwarzanie dokumentów, przygotowanie obrony) oraz sekcja dyplomów (wydawanie dyplomów). Za sprawdzenie pracy pod kątem ewentualnego plagiatu z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego odpowiadają opiekunowie prac. W wypadku wykrycia plagiatu sprawa jest kierowana do Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów i Doktorantów UW. Za archiwizację pracy dyplomowej w Archiwum Prac Dyplomowych (APD) i dostarczenie w regulaminowym terminie odpowiednich dokumentów odpowiedzialny jest student.

Wymienione wyżej dokumenty określają także wymagania merytoryczne dotyczące pracy, formułują zakres efektów kształcenia, które zostają sprawdzone i ocenione w procesie dyplomowania (osobno dla prac licencjackich i magisterskich), a także sposób zatwierdzania tematów prac. Przy ocenie pracy dyplomowej uwzględnienia się merytoryczną wartość pracy, zgodność treści z tematem określonym w tytule, układ pracy, kompletność tez, innowacyjność dysertacji pod względem merytorycznym, poprawność językową, opanowanie techniki naukowego pisania prac, poprawność przypisów i bibliografii, umiejętność skompletowania właściwej literatury przedmiotu. Egzamin dyplomowy ma formę ustną i odbywa się przed trzyosobową komisją, w skład której wchodzi przewodniczący oraz opiekun pracy i recenzent. Student otrzymuje trzy pytania, z których co najmniej jedno związane jest z problematyką pracy, a pozostałe związane są z problematyką seminarium dyplomowego określoną w sylabusie.

Tematyka obronionych w ostatnich trzech latach prac dyplomowych charakteryzuje się różnorodnością, zgodna jest z koncepcją, efektami i profilem kształcenia na ocenianym kierunku i powiązana z zainteresowaniami naukowymi pracowników dydaktycznych, prowadzących seminaria. Przy formułowaniu tematu i doborze materiału uwzględniane były także zainteresowania i preferencje badawcze ich autorów, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA. Wyrazili oni także pozytywną opinię dotyczącą zbieżności prac dyplomowych z realizowaną specjalizacją.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program i plan studiów przewidziany dla ocenianego kierunku umożliwiają „w pełni” realizację treści programowych i są dostosowane do efektów założonych dla filologii polskiej, zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Również organizacja procesu dydaktycznego, a także czas trwania kształcenia i szacowany nakład pracy studentów umożliwiają realizację treści programowych. Sylabusy przedmiotów potwierdzają ich zgodność z zakładanymi efektami kształcenia, także w odniesieniu do kształcenia językowego oraz praktyk zawodowych. Treści programowe sformułowane dla specjalności nauczycielskiej są zgodne ze standardami kształcenia dla zawodu nauczyciela.

Mocną stroną kształcenia na polonistyce w UW jest ściśle powiązanie treści programowych z prowadzonymi badaniami naukowymi z uwzględnieniem najnowszego stanu badań z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa. Atutem jest także nakierowanie metod kształcenia na ocenianym kierunku na indywidualne potrzeby studenta, dobra organizacja procesu kształcenia (w tym harmonogram zajęć, także dla studentów studiów niestacjonarnych) oraz szerokie wsparcie w procesie uczenia się (studentom brakuje jedynie pełnej informacji o możliwości realizacji studiów w ramach Indywidualnego Toku Studiów). Wysoko ocenić należy również intensywną aktywność naukową studentów, włączanych w badania naukowe pod kierunkiem pracowników, a także ścisłą współpracę opiekunów prac dyplomowych ze studentami. Stosowane na kierunku metody umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, a obowiązujący system weryfikacji jest transparentny i daje możliwość obiektywnej oceny osiągnięć studentów. Na filologii polskiej działa także system wsparcia studentów z niepełnosprawnościami.

Zastrzeżenia budzi zbyt wysoki udział wykładów względem ćwiczeń na II stopniu, jak również realizowanie niektórych kierunkowych przedmiotów na I stopniu wyłącznie w formie wykładów. System ECTS funkcjonuje poprawnie, warto by było jednak poddać refleksji zasady szacowania nakładu pracy w wypadku niektórych przedmiotów oraz zamieścić informację o przewidywanym nakładzie pracy studenta w sylabusach. Dokumentacja programowa jest prowadzona starannie i właściwie, większej uwagi wymagają jednak metody sprawdzania efektów kształcenia i kryteria oceniania określone w sylabusach w różnym stopniu precyzyjności. Weryfikacja efektów osiągniętych w ramach praktyk specjalizacyjnych funkcjonuje w sposób poprawny, niemniej warto byłoby przemyśleć taki sposób weryfikacji, który zakładałby bezpośredni kontakt studenta i wymianę informacji na temat praktyk z opiekunem praktyk na danej specjalizacji, a także możliwość wystawiania oceny za praktyki, co pozwoliłoby precyzyjniej oddać stopień nabytych przez studenta umiejętności.

Na ocenianym kierunku zostały sformułowane i funkcjonują w sposób właściwy zasady rekrutacji kandydatów, zaliczania etapów studiów, dyplomowania, uznawania efektów kształcenia oraz potwierdzania efektów uczenia się. Większej kontroli wymaga jednak proces dyplomowania – wątpliwości budzi zwłaszcza praktyka powierzania opieki nad daną pracą licencjacką i jej recenzowania osobom ze stopniem doktora. W wypadku, kiedy opiekunem pracy jest pracownik niesamodzielny, wskazane byłoby wyznaczanie na recenzenta osoby ze stopniem doktora habilitowanego. Niewłaściwa jest także sytuacja, gdy opiekunem i recenzentem pracy magisterskiej są osoby ze stopniem doktora, zwłaszcza jeśli weźmiemy pod uwagę wysoką liczbę kompetentnych i samodzielnych nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego.

Istotny jest także fakt, że władze wydziału mają świadomość mocnych i słabych stron procesu kształcenia, co pozwala im planować zmiany w konsultacji z pracownikami i studentami, przekładające się na prace nad nowymi programami studiów.

Dobre praktyki

Szczególna dbałość o włączanie studentów, zwłaszcza II stopnia, w prowadzone badania naukowe i ścisłe powiązanie treści programowych z prowadzonymi przez pracowników badaniami.

Wdrażanie praktyki tutoring na seminarium dyplomowym na II stopniu.

Rozbudowany system wsparcia studentów w procesie uczenia, realizujący różne formy działania zwłaszcza w czasie sesji, angażujący do pomocy także koła naukowe.

Zalecenia

Zwiększenie udziału w ogólnym wymiarze godzin modułu ćwiczeń i konwersatoriów oraz umożliwienie studentom większego wyboru zajęć na studiach II stopnia.

Dokonanie przeglądu sylabusów pod kątem ich kompletności i precyzyjności zapisów, zwłaszcza w odniesieniu do szacowanego nakładu pracy studenta oraz metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia.

Popularyzacja wśród studentów możliwości realizacji studiów w ramach Indywidualnego Planu Studiów.

Doskonalenie procesu dyplomowania – na studiach II stopnia opiekę nad pracami dyplomowymi powinni sprawować samodzielnie, a w przypadku, gdy opiekunem pracy licencjackiej jest osoba ze stopniem doktora, recenzent powinien być doktorem habilitowanym.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wprowadzony został w Uniwersytecie Warszawskim w czerwcu 2007 r. na mocy Uchwały Senatu UW i w oparciu o § 115 Statutu UW, w którym Senat Uczelni określił, iż „na Uniwersytecie działa system zapewnienia jakości kształcenia”. Następnie w związku z reorganizacją Systemu, Rektor Uczelni zatwierdził w roku 2012 r. (odpowiednio w październiku i grudniu) Zarządzenia: w sprawie Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim, oraz w sprawie systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach oraz w innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia na Uniwersytecie Warszawskim, wraz ze wskazówkami i propozycjami rozwiązań dotyczącymi systemu zapewniania i doskonalenia jakości na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów.

Struktura odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Warszawskim przebiega w dwóch płaszczyznach - na poziomie Uczelni oraz jednostki organizacyjnej. W 2012 r. Rektor Uniwersytetu zatwierdził zasady tworzenia, skład, tryb powoływania oraz zakres i formy działania Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz zespołów zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujących na wydziałach i w

innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia, natomiast w Zarządzeniu z grudnia 2012 r. Rektor określił, iż w ramach WSZJK na Uniwersytecie Warszawskim na każdym wydziale i w każdej jednostce organizacyjnej prowadzącej studia powstaje odpowiednio wydziałowy lub jednostkowy system zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia zwany systemem jakości, który działa na podstawie uchwały rady wydziału lub rady innej jednostki, zawierającej opis systemu i konieczne regulacje. Określone również zostały zasady dotyczące regulacji Systemu na wydziałach i innych jednostkach organizacyjnych, a także wytyczne w zakresie rozwiązań dotyczących zapewniania jakości kształcenia w systemach wydziałowych.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora z października 2012 r. do zadań UZZJK należy szczególna dbałość o wypełnienie misji i strategii Uniwersytetu w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Jednocześnie Uczelniany Zespół podejmuje działania na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Rektorowi wnioski i projekty dotyczące: polityki, określającej cele i strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW, zgodnej ze strategią Uniwersytetu; ogólnouczelnianych procedur zapewniania jakości kształcenia; zasad tworzenia systemów zapewniania jakości kształcenia na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych UW, kształcących studentów. W celu realizacji wymienionych zadań UZZJK opracowuje formularz sprawozdania z oceny własnej dla jednostek organizacyjnych UW, wskazując w nim termin sprawozdania oraz zakres ewaluacji. W wyniku analizy sprawozdań formułowane są przez to ciało kolegialne propozycje działań na rzecz jakości kształcenia, które powinny być podejmowane zarówno na poziomie jednostek organizacyjnych, jak i centralnym.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Polonistyki został przyjęty Uchwałą Rady Wydziału Polonistyki UW z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia Systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

W zakresie spraw programowych (projektowanie, monitorowanie, zatwierdzanie, okresowy przegląd, itp.) dla ocenianego kierunku jednostką inicjującą są instytuty Wydziału, które wszczynają działania związane z dokonaniem zmian w programie kształcenia.

Zgodnie z informacjami wskazywanymi przez władze wydziału oraz przedstawicieli instytutów, podstawowym czynnikiem warunkującym zmiany w programie w ostatnim czasie była sylwetka absolwenta szkoły średniej (kandydata na studia), którego niewystarczające kompetencje wymagały korekty programowej i wprowadzenia dodatkowych zajęć z zakresu gramatyki oraz zmiany sekwencji przedmiotów (gramatyka przesunięta w większości na I i II rok studiów, na I roku wprowadzono dodatkowe zajęcia wyrównawczo-wprowadzające, natomiast zajęcia typowo akademickie – konwersatoryjne przesunięto na II rok). Ponadto w celu poprawy stopnia osiągnięcia efektów kształcenia zaproponowano i wprowadzono dodatkowe zajęcia e-learningowe z zakresu ortografii oraz interpunkcji, wzbogacone o ćwiczenia (w ramach wspomaganie tradycyjnych zajęć dydaktycznych). Do inicjowania zmian programowych przyczyniają się także studenci, czego skutecznym przykładem były zmiany w zakresie wymiaru godzinowego zajęć z przedmiotu „Gramatyka historyczna”. Zgodnie z deklaracją władz Wydziału, wszystkie zmiany są także konsultowane z odpowiednim organem samorządu studenckiego, co potwierdzili także przedstawiciele samorządu. Dodatkowo, instytuty w ramach Wydziału prowadzą co dwa lata wewnętrzną ankietyzację wśród studentów rozpoczynających i kończących specjalizację. W ankietach studenci mogą wskazać uwagi i postulaty dotyczące kwestii programowych. Przykładem skuteczności tej ankietyzacji jest uwzględnienie opinii studentów i powołanie specjalizacji translatorskiej.

W prace programowe są także częściowo włączeni przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych. Służą ku temu m.in. tzw. „szkoły ćwiczeń”, czyli regularne spotkania z nauczycielami języka polskiego, podczas których dyskutowane są kwestie programowe

związane z koncepcją kształcenia nauczycielskiego. Jednakże zauważalny jest brak systemowych form współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, chociaż współpraca z szeroko pojętym otoczeniem kulturalnym i naukowo-badawczym jest bardzo bogata. Nie zawsze ma ona bezpośredni wpływ na program i realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku.

W dalszym etapie prac programowych procedury WSZJK wymagają przedyskutowania propozycji zmian i zatwierdzenia przez Komisję Dydaktyczną przy Radzie Wydziału, a następnie – przy pozytywnej opinii samorządu – zatwierdzenia przez samą Radę. W przypadku, gdy projekt zmian zakłada także korektę efektów kształcenia, zaakceptowany przez Radę Wydziału projekt jest kierowany do Uczelnianej Komisji Dydaktycznej oraz zgodnie z kompetencjami, ostatecznie do Senatu.

Podkreślenia i pochwały wymaga fakt, iż wprowadzane zmiany są w późniejszym etapie monitorowane z punktu widzenia realizacji przyjętych założeń. W tym zakresie wskazano m.in. na przeprowadzoną analizę osiągania efektów kształcenia, która wykazała pozytywne rezultaty wprowadzonych zmian w sekwencji zajęć (m.in. przesunięcie zajęć z gramatyki na początkowe etapy studiów). W opinii nauczycieli akademickich poziom wiedzy i umiejętności studentów na dalszych etapach studiów podniósł się i zredukowano trudności w osiągnięciu efektów kształcenia, jakie zidentyfikowano przed wprowadzeniem zmian.

3.2. Publiczny dostęp do informacji

W zakresie oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do dostępu do informacji publicznej, w tym informacji o procesie kształcenia i jego wynikach, należy wskazać, że system tylko częściowo obejmuje tę kwestię swoim działaniem. Na ocenianym kierunku, oceną dostępu do informacji zajmuje się obecnie jeden z pełnomocników dziekana, przy czym jego działania nie mają usystematyzowanego trybu i polegają głównie na działaniach interwencyjnych w przypadku zgłoszenia ewentualnych braków. Niezależnie od powyższego, część procedur uczelnianych takich jak np. procedura zatwierdzania kart opisu przedmiotów, wymuszają kontrolę kompletności i aktualności przynajmniej części informacji, jakie zawarte są w sylabusach. Jednakże bogaty zestaw sposobów sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia nie znajduje pełnego odzwierciedlenia w sylabusach przedmiotów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dokonując oceny spełniania kryterium nr 3, należy jednoznacznie wskazać, iż jednostka zasługuje w tym zakresie na ocenę „w pełni”. Szereg spotkań i opinii różnych grup interesariuszy oraz wnikliwa analiza dostępnych materiałów, sprawozdań, raportów, itp. pozwala na konkluzję, że działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki, a tym samym także na ocenianym kierunku nakierowane są na zapewnienie jak najwyższej jakości kształcenia. Prowadzone prace z systemowego punktu widzenia są odpowiednio zaplanowane, przemyślane, wdrożone a następnie ewaluowane, co zgodnie z cyklem Deminga pozwala na nieustanne doskonalenie koncepcji kształcenia. Szczególnie wartościowe jest całościowe podejście do analiz poprzedzających zmiany programowe, co należy uznać za bardzo mocną stronę WSZJK na Wydziale. Pewnego rodzaju mankamentem są nie dość precyzyjne procedury zapewniania dostępu do informacji.

Przyjęte mechanizmy jakościowe, szczególnie związane z analizą programów oraz oceną skuteczności prowadzonych działań doskonalących, pozwalają na właściwe prowadzenie prac programowych zmierzających do doskonalenia programu kształcenia i podnoszenia

jakości kształcenia. Nie został jednak systemowo w pełni zapewniony udział interesariuszy zewnętrznych w proces określania i modyfikacji efektów kształcenia.

Dobre praktyki

1. Przeprowadzanie ankiet oceny programów kształcenia wśród studentów przez organy samorządu studenckiego i wykorzystywanie ich wyników w pracach nad modyfikacją lub doskonaleniem programów.
2. Wdrożenie dodatkowych zajęć e-learningowych koherentnych z przedmiotami ujętymi w programie studiów, jako wsparcia dydaktycznego i możliwości dodatkowego samorozwoju wśród studentów.
3. Publikacja najlepszych prac magisterskich w otwartym repozytorium, co sprzyja podnoszeniu jakości prac dyplomowych m.in. przez promowanie wysokich standardów kształcenia .
4. Widoczna troska o wysoki stopień osiągnięcia efektów kształcenia (korekty programowe).

Zalecenia

1. Zaleca się usystematyzowanie działań związanych z monitorowaniem informacji o procesie kształcenia pod kątem ich aktualności i dostępności, a także wykorzystania wyników oceny publicznego dostępu do informacji w podnoszeniu jego jakości, w tym zgodności z potrzebami odbiorców, np. poprzez wdrożenie zakresu i harmonogramu okresowej weryfikacji.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

Struktura kwalifikacji i dorobku naukowego minimum kadrowego, liczącego 71 nauczycieli akademickich, jest właściwa. Do minimum wchodzi osoby zatrudnione w trzech Instytutach Wydziału Polonistycznego (Instytucie Języka Polskiego, Instytucie Literatury Polskiej, Instytucie Polonistyki Stosowanej); jest wśród nich 38 samodzielnych nauczycieli akademickich (14 profesorów - 9 literaturoznawców i 5 językoznawców; 24 doktorów habilitowanych - 14 literaturoznawców i 10 językoznawców) oraz 33 doktorów (22 literaturoznawców i 11 językoznawców). Wszyscy członkowie minimum kadrowego reprezentują - dyplomami i dorobkiem - obszar i dziedzinę nauk humanistycznych, dyscypliny literaturoznawstwo (45 osób) i językoznawstwo (26 osób), do których odnoszą się efekty kształcenia. Stosunek liczby nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego (71) do liczby studentów kierunku na I i II stopniu studiów (1343) wynosi 1: 19, tym samym zostały z nadwyżką spełnione wymagania (§ 17 ust. 1 pkt. 7) określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5. 10 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 243, poz. 1445), mieszczących się w obszarze nauk humanistycznych (1: 120).

Zdecydowana większość spośród 210 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku filologia polska ma imponujący dorobek naukowy mierzony ważkimi merytorycznie i zróżnicowanymi metodologicznie publikacjami krajowymi i zagranicznymi, podejmującymi problematykę ważną dla współczesnej humanistyki, eksplorującymi różne jej pola badawcze. Bogaty pod względem jakościowym i ilościowym dorobek naukowy kadry polonistycznej jest ściśle powiązany z programem i efektami kształcenia na ocenianym kierunku, związany jest bowiem z zagadnieniami stanowiącymi treści kształcenia przedmiotów podstawowych i kierunkowych (tematy z zakresu szeroko pojętego językoznawstwa, literaturoznawstwa, wiedzy o kulturze, komparatystyki, komunikacji i dydaktyki).

Kadra kierunku ma bogate doświadczenia w prowadzeniu badań naukowych, pracownicy filologii polskiej działają jako kierownicy lub wykonawcy w licznych grantach i projektach badawczych krajowych, ale także zagranicznych (w roku akademickim 2016/2017 poloniści realizują trzy granty międzynarodowe), organizują konferencje o zasięgu krajowym i międzynarodowym, kierują lub wchodzi w skład redakcji i rad naukowych najważniejszych humanistycznych pism w Polsce, a nierzadko za granicą, pracują w towarzystwach naukowych, instytucjach nauki i kultury o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym, są laureatami liczących się nagród za działalność naukową i kulturalną.

Kompleksowość i różnorodność kwalifikacji kadry ocenianego kierunku zgodnych z treściami kształcenia w ramach poszczególnych modułów, bogactwo i waga jej dorobku naukowego oraz doświadczenie w prowadzeniu badań w pełni umożliwiają studentom polonistyki osiągnięcie zakładanych dla tego kierunku efektów kształcenia.

Prowadzący zajęcia na filologii polskiej, zwłaszcza zaś członkowie minimum kadrowego, to doświadczeni dydaktycy uniwersyteccy o zazwyczaj długim stażu pracy. W praktyce dydaktycznej sięgają po innowacyjne metody kształcenia (coraz powszechniej stosowana na kierunku metoda e-learningowa), na spotkaniu z ZO podkreślali korzyści płynące z wykorzystywania w procesie dydaktycznym sprzętu elektronicznego i multimedialnego. Kompetencje merytoryczne i dydaktyczne tej kadry potwierdzają też naukowe sukcesy jej studentów i doktorantów - zdobywców Diamentowych Grantów, autorów naukowych publikacji, uczestników konferencji, w tym zagranicznych. Członkowie kadry włączają

studentów w swoje projekty i prace badawcze, zapraszają studentów na konferencje naukowe, pomagają im przygotować prace do druku w tomach pokonferencyjnych, pracach zbiorowych i pismach naukowych (ZO zapoznał się z bogatą dokumentacją takich działań). Przeprowadzone przez ZO hospitacje potwierdziły wysokie kwalifikacje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na filologii polskiej, choć – wbrew deklaracjom – korzystali oni w minimalnym stopniu ze sprzętu technodydaktycznego, powszechnie stosując środki tradycyjne – tablicę, kredę i gąbkę.

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

Obsada zajęć dydaktycznych nie budzi wątpliwości, analiza przydziałów zajęć ujawniła pełną zbieżność tematyki i problematyki tych zajęć z dorobkiem i naukowymi zainteresowaniami prowadzących. Przedmioty specjalizacyjne prowadzone są albo przez praktyków z zewnątrz, albo przez członków kadry o stosownym doświadczeniu zdobytym poza uczelnią. Zastrzeżenia budzi jedynie dosyć częste powierzanie osobom z tytułem magistra prowadzenia zajęć kursowych – z historii literatury wszystkich epok, teorii literatury, wiedzy o kulturze. Władze kierunku oświadczyły, że są to doktoranci z III i IV roku studium doktoranckiego, starannie wybrani spośród stypendystów studium, czyli osób uzyskujących najlepsze wyniki, z zaliczonym kursem dydaktyki szkoły wyższej, a ich zajęcia są regularnie hospitowane. Zastrzeżenia budzi też powierzanie prowadzenia seminarium magisterskiego nauczycielom akademickim ze stopniem doktora (nie są to wypadki pojedyncze, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych). ZO stoi na stanowisku, że na kierunku o tak utytułowanej kadrze i tak rozbudowanym minimum kadrowym podstawowe dla tego kierunku zajęcia powinny być powierzane osobom przynajmniej ze stopniem doktora, a prowadzenie seminarium magisterskiego – samodzielnym nauczycielom akademickim.

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Zarówno analiza dokumentów, jak i rozmowa z kadrą przybyłą na spotkanie z ZO dowiodły, że władze Uczelni, Wydziału Polonistyki oraz instytutów prowadzących kierunek realizują konsekwentną i efektywną politykę kadrową, przywiązując dużą wagę do stworzenia dobrych warunków do rozwoju i doskonalenia kadry. W uczelni istnieje rozbudowany system motywacyjny stymulujący te procesy, którego reguły są jasne, czytelne i powszechnie znane. Najbardziej spektakularne jego elementy to rozliczne nagrody finansowe dla wyróżniających się nauczycieli akademickich: nagrody rektorskie za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne; specjalna nagroda rektorska dla najlepszych dydaktyków; okresowe znaczące podniesienie uposażenia dla 100 wybijających się nauczycieli akademickich; bardzo prestiżowa i wysoka nagroda im. Jana Baudouina de Courtenay – dla jednej osoby na wydziale za całokształt osiągnięć. W związku z decentralizacją finansów uczelni także dziekani przyznają coroczne dodatki finansowe dla najlepszych pracowników Wydziału.

Uczelnia i Wydział udzielają pracownikom finansowego i organizacyjnego wsparcia w prowadzeniu badań naukowych i upowszechnianiu ich rezultatów. Udział członków kadry w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych finansowany jest ze źródeł rektorskich i dziekańskich, ostatnio także instytuty dysponują kilkutyśniczną pulą na te cele. Wszystkie publikacje pracowników są finansowane lub uzyskują dofinansowanie – z badań statutowych, z puli dziekańskiej, w wyniku corocznego wydziałowego konkursu wydawniczego, w ramach grantów wewnętrznych lub wprowadzonych w bieżącym roku akademickim rektorskich minigrantów. Jednostka stwarza też dobre warunki do uzyskiwania przez pracowników awansów zawodowych, oferując im urlopy i stypendia naukowe, zniżkę pensum za opiekę

promotorską nad doktorantami. Przynosi to wymierne efekty: w latach 2012-2016 ośmiu pracowników Wydziału Polonistyki prowadzących zajęcia na kierunku filologia polska uzyskało tytuł profesora, a dwunastu – stopień doktora habilitowanego.

Skutecznym elementem polityki kadrowej stymulującym rozwój i doskonalenie pracowników jest podnoszenie kwalifikacji kadry poprzez umożliwianie jej udziału w szkoleniach i kursach kwalifikacyjnych organizowanych w uczelni najczęściej przez Biuro Praw Pracowniczych, przy czym także każdy wydział może zamówić konkretny kurs szkoleniowy. Pracownicy polonistyki na spotkaniu z ZO mówili o swoim udziale w szkoleniach podnoszących kompetencje dydaktyczne (np. warsztaty Dydaktyka Szkoły Wyższej), szkoleniach e-learningowych czy dotyczących uzyskiwania funduszy unijnych za granicą, a także kursach językowych oferowanych przez Szkołę Języków Obcych i szkoleniach organizowanych przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych. Uczelnia oferuje nawet tak nowatorską formę wsparcia jak coaching dla pracowników naukowo-dydaktycznych przeżywających impas naukowy. Zdobywanie nowych kompetencji jest brane pod uwagę w okresowej ocenie pracowników.

Narzędziem polityki kadrowej służącym rozwojowi i doskonaleniu kadry są oceny jakości tej kadry, dokonywane w UW i na Wydziale Polonistyki w sposób kompleksowy i wieloaspektowy. Oprócz ustawowej oceny działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej pracownika co cztery lata, nauczyciele akademicki co roku składają w Instytutach wewnętrzne sprawozdanie z takiej działalności; osiągnięcia dydaktyczne są w tych ocenach traktowane na równi z naukowymi i stanowią ważne kryterium przyznawania nagród i wyróżnień. Duże znaczenie w ocenach pracowników przywiązuje się do wyników ankiet ewaluacyjnych studentów – na Wydziale Polonistyki, oprócz elektronicznej ankiety ogólnouczelnianej, studenci wypełniają obowiązkowo wydziałową ankietę papierową, w której oceniają m.in. merytoryczne i dydaktyczne kompetencje nauczycieli akademickich. Wyniki tych ankiet są analizowane w Instytutach, omawiane z pracownikami, ale studenci nie poznają ich nawet w zbiorczej postaci.

Na Wydziale Polonistyki opracowano arkusz sprawozdania z hospitacji, regularnie hospitolowani są jednak wyłącznie doktoranci. W wypadku polonistycznej kadry hospitacje mają charakter interwencyjny.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku filologia polska UW prezentuje bardzo wysoki poziom merytoryczny i duże kompetencje dydaktyczne, jej dorobek jest imponujący ilościowo i jakościowo, co potwierdza dołączona do *Raportu samooceny* lista publikacji pracowników i ich osiągnięć na różnych polach; dorobek ten i struktura kwalifikacji kadry polonistycznej w pełni umożliwiają realizację programu na kierunku i osiągnięcie założonych dla niego efektów kształcenia. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Jednostka dba o rozwój i doskonalenie kadry i przeprowadza wieloaspektową jej ocenę, której wyniki mają istotny wpływ na dobór pracowników. Do słabych stron polityki kadrowej należy niepełna kompleksowość oceny kadry (brak hospitacji nauczycieli akademickich) oraz nieuzasadnione trudnościami kadrowymi powierzanie niektórych zajęć pracownikom o mniejszym doświadczeniu naukowo-dydaktycznym.

Dobre praktyki

Uczelnia i Wydział Polonistyki przywiązują dużą wagę do jakości dydaktyki, doceniając i premiując osiągnięcia kadry oraz umożliwiając jej rozwój i doskonalenie w tym zakresie.

Zalecenia

Należy skorygować obsadę seminariów magisterskich i przedmiotów kursowych, objąć hospitacjami wszystkich członków kadry.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Kadra instytutów Wydziału Polonistyki współprowadzących kierunek filologia polska (Instytut Literatury Polskiej, Instytut Języka Polskiego, Instytut Polonistyki Stosowanej), a także studenci tego kierunku intensywnie i regularnie współpracują z otoczeniem zewnętrznym, aktywnie uczestnicząc w życiu społecznym i kulturalnym, a zarazem kreując je. Do przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi te jednostki współpracują, należą przede wszystkim pracownicy instytucji, w których studenci filologii polskiej odbywają praktyki specjalizacyjne, będący zarazem potencjalnymi pracodawcami polonistów (najwięcej jest tu szkół różnego typu i poziomu). Opiekunowie praktyk są zarazem osobami weryfikującymi w bezpośrednim kontakcie ze studentami uzyskiwane przez nich – także w czasie trwania praktyk – efekty kształcenia. Lista jednostek naukowo-badawczych i instytucji kultury, z którymi kadra kierunku współpracuje, jest bardzo długa i obejmuje większość działających w Warszawie i kraju ośrodków, m. in. takich jak PAN, MEN, Narodowe Centrum Kultury, PISF, radio, telewizja, redakcje czasopism, stowarzyszenia i wydawnictwa. Różnorodne formy tej współpracy, a także powstające w jej ramach publikacje kadry, studentów i doktorantów, ich udział w konferencjach naukowych organizowanych w ramach tej współpracy intensyfikują działalność naukową jednostki w dziedzinach związanych z ocenianym kierunkiem i umożliwiają studentom osiągnięcie efektów kształcenia. Kadra kierunku, a często także studenci polonistyki rozwijają również ożywioną działalność popularyzatorską prowadząc szkolenia, wykłady, panele i konferencje dla nauczycieli i uczniów szkół różnego typu i poziomu, współpracując z partnerskimi szkołami ćwiczeń, działając w ramach Uniwersytetu III wieku, Uniwersytetu Otwartego, Festiwalu Nauki, Pikniku Naukowego, uczestnicząc w kampaniach społecznych (m.in. Język urzędowy przyjazny obywatelom, Filmowe pogwarki, Ambasador polszczyzny), organizując lub biorąc udział w wielu innych wydarzeniach naukowych i kulturalnych. Ta ożywiona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, kulturalnym i naukowo-badawczym ma nieocenioną wartość kulturotwórczą, rozwija kompetencje merytoryczne i społeczne podejmujących ją osób, ułatwia studentom osiągnięcie – ale też weryfikację - kierunkowych efektów kształcenia, zwłaszcza w zakresie kompetencji społecznych, ma jednak niewielki bezpośredni wpływ na program i realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Brak systemowych form współpracy władz i kadry Wydziału Polonistyki z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie budowania programu i określania efektów kształcenia, a inne formy takiej współpracy są nieliczne; należą do nich m.in. nieformalne konsultacje władz kierunku z prowadzącymi zajęcia i praktyki specjalizacyjne osobami zatrudnionymi poza uczelnią czy wyznaczenie na specjalizacji glottodydaktycznej koordynatora zatrudnionego w szkole dla dzieci imigrantów. Reformę studiów I stopnia (wdrożoną w roku akademickim 2016/2017) konsultowano wprawdzie ze studentami, nie sięgnięto jednak po opinie interesariuszy zewnętrznych.

W planach władz Wydziału i kierunku jest wprowadzenie w nieodległej przyszłości wdrożeniowych prac magisterskich powstających we współpracy studentów i ich przyszłych pracodawców (prace nad projektem *Wdrożeniowe prace dyplomowe jako narzędzie ułatwiające*

absolwentom kierunków z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych wejście na rynek pracy prowadzone są od 2016 roku)

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpraca kadry i studentów kierunku z otoczeniem zewnętrznym jest intensywna i polega przede wszystkim na ich udziale w kształtowaniu życia kulturalnego, naukowego i społecznego otoczenia oraz wszechstronnej działalności popularyzatorskiej. Władze kierunku nie wypracowały dotąd systemowych i stałych metod i form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie budowania programu i określania efektów kształcenia, aczkolwiek w sposób nieformalny sprawy te są konsultowane z przedstawicielami instytucji przyjmujących studentów na praktyki specjalizacyjne oraz praktykami prowadzącymi zajęcia na specjalizacjach.

Dobre praktyki

BRAK

Zalecenia

Z korzyścią dla kierunku i jego studentów będzie podjęcie konkretnej i realnej współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie budowania i modyfikacji programu i efektów kształcenia.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uniwersytet Warszawski stworzył swoim pracownikom i studentom bardzo dobre warunki do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, co przynosi wymierne efekty. UW podpisał z 53 uczelniami umowy o międzynarodowej wymianie studentów w ramach programu Erasmus + oraz 35 umów bilateralnych z uczelniami z całego świata. Międzynarodowa mobilność studentów jak na filologię narodową jest dosyć wysoka - w latach 2012-2017 w ramach programu ERASMUS + wyjechało do europejskich uczelni 70 polonistów. Studenci filologii polskiej chętnie biorą udział w organizowanych w ramach umów bilateralnych letnich kursach językowych, kilku studentów specjalizacji glottodydaktycznej realizuje co roku praktyki zawodowe za granicą (We Francji i Niemczech). Na stronie Wydziału Polonistyki pracownicy i studenci otrzymują szczegółową informację o rodzajach, kierunkach i warunkach międzynarodowej wymiany, organizacyjnego wsparcia udziela im Biuro Współpracy z Zagranicą UW, ale także wydziałowy i instytutowi koordynatorzy do spraw współpracy z zagranicą.

Studium Języków Obcych UW oferuje studentom naukę 36 języków. W program studiów na kierunku *filologia polska* nie ma zajęć w językach obcych, poloniści mogą jednak – poza programem – uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez funkcjonujące na Wydziale Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum”, z których część prowadzona jest w języku angielskim. Należy podkreślić, że na filologii polskiej studiuje obecnie kilkunastu studentów-obcokrajowców.

Międzynarodowa mobilność kadry ocenianego kierunku ma szeroki zasięg: w ostatnich pięciu latach na staże, kwerendy, konferencje, a także badania związane z realizowanymi na Wydziale międzynarodowymi grantami wyjechało do ośrodków naukowych kilku kontynentów 174 pracowników filologii polskiej. Wyjazdy naukowo-badawcze są finansowane lub współfinansowane przez Uczelnię, organizacyjnego wsparcia udziela Biuro ds. Współpracy z

Zagranicą. Współpraca naukowo-dydaktyczna ocenianego kierunku z jednostkami zagranicznymi jest intensywna. Co roku kilkudziesięciu pracowników filologii polskiej wyjeżdża z wykładami za granicę (głównie do uczelni Europy, ale także USA, Kanady, Izraela, RPA), w każdym roku akademickim na Wydział Polonistyki przebywa kilkunastu zagranicznych naukowców, a ich wykłady mają najczęściej charakter otwarty. Pracownicy naukowo-dydaktyczni polonistyki realizują liczne międzynarodowe projekty badawcze i kilka grantów (najczęściej jako wykonawcy i współpracownicy, ale także kierownicy), organizują i współorganizują międzynarodowe konferencje w uczelni macierzystej i ośrodkach partnerskich. Naukowe efekty tej współpracy to liczne publikacje w międzynarodowych pismach i monografiach, ale także inne osiągnięcia: w ramach współpracy z Uniwersytetem Wileńskim powstał m.in. przewodnik internetowy *Gwary polskie na Litwie*, w kooperacji z Moskiewskim Uniwersytetem Państwowym im. M.W. Łomonosowa powstaje Korpus Polsko – Rosyjski). W niektórych międzynarodowych przedsięwzięciach kadry biorą udział także studenci, głównie poprzez uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach odbywających się w Polsce, choć w roku 2016 student warszawskiej polonistyki wygłosił referat na konferencji organizowanej przez Uniwersytet w Köln.

Mobilność naukowa i dydaktyczna kadry i studentów ma istotny wpływ na koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku, opierającą się w dużej mierze na przekonaniu, że literaturę i kulturę polską należy badać w szerokich, także międzynarodowych kontekstach. W zreformowanym programie studiów I stopnia znalazła się specjalność *Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej*. Do międzynarodowych kontekstów odwołuje się obecnie realizowana specjalizacja glottodydaktyczna, wspomagana działalnością Centrum Kultury i Języka Polskiego dla Cudzoziemców, a także specjalizacja translatoryczna. W Instytucie Literatury Polskiej trwają prace nad bazą materiałową i techniczną w całości e-learningowych licencjackich studiów polonistycznych dla cudzoziemców *Eksperymentalne multimedialne studia polonistyczne dla zagranicy: język – literatura – kultura*. Projekt pilotażowy – *Multimedialny kurs literatury polskiej XIX wieku dla studentów obcokrajowców* jest już zarejestrowany i zostanie wdrożony w semestrze zimowym roku akademickiego 2017/2018. Innym spektakularnym wyrazem dążenia do internacjonalizacji procesu kształcenia jest zapewnienie w ofercie dydaktycznej dla studiów II stopnia możliwości uzyskania przez studentów podwójnych dyplomów magisterskich – polsko-francuskich i polsko – belgijskich (we współpracy Wydziału Polonistyki UW z paryską Sorboną i brukselskim Université Libre). Dotychczas z możliwości takiej skorzystało 50 studentów, liczba obronionych w tym systemie prac jest jednak niższa.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Stopień umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku jest wysoki, uczelnia zapewnia bowiem bardzo dobre warunki do współpracy z zagranicą, zawierając liczne umowy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, udzielając wyjeżdżającym pracownikom finansowego i organizacyjnego wsparcia, szeroko informując kadre i studentów o możliwościach wyjazdu. W zakresie spełnienia kryterium 6 zasługuje na ocenę „w pełni”. Na ocenianym kierunku przywiązuje się dużą wagę do internacjonalizacji kształcenia, uruchamiając odpowiednie specjalizacje, przygotowując program *e-learningowe studia dla cudzoziemców*, dając studentom możliwość uzyskania podwójnych dyplomów.

Dobre praktyki

Koncepcja studiów opracowana pod kątem internacjonalizacji procesu kształcenia; podwójne dyplomy magisterskie.

Zalecenia

BRAK

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

Siedziba kierunku to zlokalizowany na terenie Głównego Kampusu budynek Wydziału Polonistyki, w którym studenci mają do dyspozycji 14 sal ćwiczeniowych, 30 seminaryjnych oraz dwie duże sale wykładowe. Pomieszczenia te, aczkolwiek prezentujące ogólnie skromny standard, w dużej mierze wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny i audiowizualny. Studenci mają do dyspozycji jedną pracownię komputerową na 12 stanowisk; komputery mają swój wiek, władze kierunku zapewniają jednak, że studentom zapewniono dostęp do nowoczesnych programów niezbędnych do prowadzenia zajęć w ramach specjalizacji. Studenci realizujący specjalizację *filologia dla mediów* mają ponadto dostęp do profesjonalnego sprzętu do nagrywania filmów oraz dużego telewizora z rzutnikiem. Sprzęt wykorzystywany w zajęciach z tej specjalności jest stale uzupełniany. W siedzibie polonistyki nie ma laboratorium językowego przydatnego dla specjalizacji translatorskiej, studenci wybierający tę specjalność mogą jednak korzystać z takiego laboratorium, wyposażonego w programy i sprzęt tłumaczeniowy, w Instytucie Sławistyki na Wydziale Polonistyki albo skorzystać z laboratorium językowego na Wydziale Lingwistyki Stosowanej. Pracownicy i studenci Wydziału mają swobodny dostęp do sieci Wi-Fi i komputerów zlokalizowanych w obu bibliotekach i na korytarzach.

Zarówno studenci jak i kadra kierunku potwierdzili, że liczba i rozmiar pomieszczeń dydaktycznych oraz ich wyposażenie w sprzęt technodydaktyczny są dostosowane do liczebności studentów filologii polskiej, zaspokajają naukowe i dydaktyczne potrzeby kierunku i umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.. Taką opinię wyraża też ZO.

Do zajęć prowadzonych - w całości lub częściowo – techniką e-learningu wykorzystuje się uczelnianą cyfrową platformę edukacyjną COME o licznych funkcjach; na tej platformie prowadzone są także kursy e-learningowe przewidziane w programie kształcenia na ocenianym kierunku (technologie informacyjne, podstawy ochrony własności intelektualnej, kurs bhp). Materiały multimedialne do prowadzenia innych zajęć metodą kształcenia na odległość zostały częściowo przygotowane na Wydziale Polonistyki.

Infrastruktura dydaktyczna kierunku jest w dużym stopniu dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (windy, podjazd do budynku, dźwig osobowy, oznaczenie sal dydaktycznych alfabetem Braille'a).

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

W siedzibie kierunku znajdują się dwie biblioteki; zbiory Biblioteki im. Wacława Borowego mają profil literaturo- i kulturoznawczy i są w pełni skomputeryzowane, Biblioteka im. Jana Baudouina de Courtenay gromadzi głównie książki i czasopisma językoznawcze, a komputeryzacja jej zbioru jest mocno zaawansowana. Zbiory obu bibliotek liczą przeszło 150 tysięcy książek, wśród których znajdują się m.in. lektury, opracowania i literatura źródłowa wskazane w sylabusach. Zbiory te w pełni zaspokajają dydaktyczne i naukowe potrzeby

studentów i kadry, umożliwiają prowadzenie badań naukowych oraz osiągnięcie zakładanych dla ocenianego kierunku efektów kształcenia. Nie trzeba dodawać, że do dyspozycji studentów są także zbiory BUW, Biblioteki Narodowej oraz wielu innych warszawskich bibliotek.

W czytelnich obu bibliotek jest po kilka stanowisk komputerowych połączonych z Internetem. Studenci mają dostęp do baz danych Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz – co szczególnie ważne dla ocenianego kierunku – wirtualnej biblioteki CEEOL oferującej czasopisma i książki z obszaru nauk humanistycznych i społecznych.

W żadnej z wydziałowych bibliotek nie ma ułatwień dla osób z niepełnosprawnościami.

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Budynek stanowiący siedzibę ocenianego kierunku wymaga ogólnego remontu, który jest prowadzony „na raty” od kilku lat, dzięki czemu stan techniczny siedziby kierunku poprawia się z roku na rok. Większe prace odwołują się za sprawą konserwatora zabytków, władze Wydziału zapewniły jednak, że decyzje już zapadły i duży remont rozpocznie się w czerwcu br. Systematycznie zwiększa się także baza technodydaktyczna kierunku, kolejne sale ćwiczeniowe i seminaryjne wyposażane są w nowoczesny sprzęt multimedialny. W ostatnim czasie zakupiono pięć nowych komputerów, które po remoncie III piętra zostaną oddane do ogólnego użytku studentów. Księgozbiór obu bibliotek jest regularnie powiększany, rocznie przeciętnie o 1800 woluminów. Zakupu nowych książek dokonuje się na podstawie decyzji Rady Bibliotecznej oraz kierowników obu bibliotek uwzględniających w dużej mierze postulaty pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku stosownie do naukowych i dydaktycznych potrzeb studentów i kadry. W związku z planami zwiększenia zasięgu metod e-learningowych w procesie kształcenia w Instytucie Literatury Polskiej powstaje program pełnych studiów e-learningowych dla cudzoziemców, materiały są już w dużej mierze przygotowane.

W trosce o rozwój i doskonalenie infrastruktury baza dydaktyczna i naukowa kierunku jest monitorowana stale i na kilka sposobów. Za stan techniczny infrastruktury odpowiedzialny jest kierownik administracyjny budynku, który dokonuje regularnego przeglądu bazy dydaktycznej Wydziału Polonistyki, sprawdza jej zgodność z zasadami BHP, przyjmuje też bieżące zgłoszenia i postulaty kadry i studentów. W 2015 roku w studenckiej ankiecie ewaluacyjnej dotyczącej administracji, infrastruktury i systemu biblioteczno-administracyjnego poloniści zgłosili swoje uwagi i propozycje dotyczące m.in. wyposażenia sal i bibliotek. Mogą je zgłaszać także w corocznej uczelnianej i wydziałowej ankiecie ewaluacyjnej dotyczącej oceny zajęć i warunków studiowania, w punkcie dotyczącym infrastruktury. Uwagi studentów są w dużej mierze wykorzystywane przez władze Wydziału do doskonalenia bazy dydaktyczno-naukowej. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na filologii polskiej na bieżąco sygnalizują potrzeby i zgłaszają uwagi dotyczące bazy dydaktycznej i naukowej, w tym księgozbioru biblioteki ocenianego pod kątem dostępności literatury podanej w sylabusach.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne ocenianego kierunku zaspokajają naukowe i dydaktyczne potrzeby kadry i studentów, umożliwiają też w pełni osiągnięcie założonych dla kierunku efektów kształcenia. Siedziba filologii polskiej jest od kilku lat remontowana, ale stan techniczny budynku spełnia podstawowe wymagania, infrastruktura naukowo-dydaktyczna jest stale powiększana i doskonała, w siedzibie kierunku są ułatwienia dla niepełnosprawnych.

Dobre praktyki

BRAK

Zalecenia

Należy dbać o wyposażenie pracowni komputerowej w nowoczesny sprzęt (obecny jest dosyć zdekapitalizowany) i specjalistyczne programy służące osiągnięciu efektów kształcenia na realizowanych specjalizacjach, zwłaszcza takich jak *filologia dla mediów, redaktorsko-wydawnicza i translatologiczna*).

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

W czasie spotkania z ZO PKA, studenci studiów stacjonarnych, przedstawiciele kół naukowych i Samorządu Studenckiego, pozytywnie odnieśli się do udzielanego wsparcia przez władze Wydziału i poszczególnych instytutów. Ponadto pozytywnie odniesiono się do dostępności nauczycieli akademickich na konsultacjach, wsparcia merytorycznego przedstawicielom kół naukowych oraz współpracy pomiędzy władzami Wydziału a Samorządem Studenckim. Studenci kierunku filologia polska część zajęć odbywają w formie e – learningu, ponadto mają możliwość otrzymywania materiałów dydaktycznych od prowadzących na platformie MOODLE lub na skrzynkę poczty elektronicznej. Wyrażono także pozytywną opinię o sylabusach jako formie wsparcia procesu dydaktycznego, które są dla dostępne dla studentów poprzez platformę USOS.

Indywidualny plan studiów oraz indywidualna organizacja studiów umożliwiają studentom dostosowanie procesu kształcenia i toku studiów do indywidualnych potrzeb. Informacje o możliwości i warunkach korzystania z tych form wsparcia zawarte są w Regulaminie Studiów Uniwersytetu oraz na stronie Wydziału. Z uzyskanych od studentów informacji, wynika, iż niektóre osoby korzystają z IOS, ale wielu nie posiada wiedzy z zakresu korzystania z IPS na kierunku czy Wydziale. Ponadto studenci mogą odbyć jeden semestr studiów w innym polskim uniwersytecie. W czasie spotkania z ZO PKA wyrażono opinię, iż powszechnie wiadomo o tym programie wymian, jednak przytoczono tylko jeden przypadek odbycia studiów w innej uczelni krajowej.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uzyskania wsparcia materialnego w formie stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi, a także stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Stypendium Prezydent Miasta Stołecznego Warszawa. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA oraz przedstawiciele kół naukowych pozytywnie ocenili motywacyjny charakter stypendium rektora. System przydzielania świadczeń pomocy materialnej jest w opinii studentów transparentny i przejrzysty. Szczegółowych informacji zasięgają oni w Samorządzie Studenckim lub w Sekcji Toku Studiów. Studenci potrafili przedstawić procedurę przydzielania stypendiów, sposób odwoływania od decyzji.

Przedstawiciele studenckich kół naukowych pozytywnie odnieśli się do wspierania studenckiego ruchu naukowego ze strony władz Wydziału i uczelnianych organów centralnych. Wyróżniający się studenci biorą udział w badaniach naukowych i grantach, realizowanych przez nauczycieli akademickich. Ponadto pozytywnie odniesiono się do zróżnicowanych źródeł

finansowania działalności, wsparcia merytorycznego ze strony nauczycieli akademickich i opiekunów kół oraz współpracy z podmiotami otoczenia społeczno – gospodarczego.

Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na wsparcie w zakresie międzynarodowych jak i krajowych wymian studenckich. Studenci kierunku filologia polska otrzymują wsparcie w procesie przygotowania bądź realizacji badań naukowych głównie poprzez przygotowanie pracy dyplomowej, pracę w kołach naukowych lub udział w pracach badawczych. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do udziału w badaniach naukowych realizowanych w ramach pozyskanych grantów badawczych.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili zarówno wsparcie udzielane im w procesie rekrutacji na studia I jak i II stopnia, jak i w procesie dyplomowania. Znaczną część informacji w zakresie obu tych kwestii czerpali oni ze strony internetowej Uczelni i Wydziału. Studenci swoje uwagi wyrażają głównie w ankietach oceniających odbyty kurs z danego przedmiotu/modułu. Ponadto mogą oni zgłaszać swoje wątpliwości do przedstawicieli Samorządu Studenckiego i bezpośrednio do władz wydziałów, jednak studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie wskazali by kiedyś taka potrzeba zaistniała.

Proces kształcenia i obsługę studentów wspierają system USOS oraz platforma MOODLE oraz COMA. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA wyrazili opinię, iż systemy te spełniają ich oczekiwania zarówno w zakresie obsługi administracyjnej jak i wsparcia dydaktycznego. Studenci ocenianego kierunku, posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mają możliwość uzyskania wsparcia Biura Osób Niepełnosprawnych, które świadczy szereg usług obejmujących umożliwienie w największym stopniu udziału studentów z niepełnosprawnościami pełny udział w procesie kształcenia. Usługi te obejmują m.in. zapewnienie transportu, wypożyczenie sprzętu komputerowego i elektronicznego oraz usługi specjalistyczne, np. konsultacje psychologiczne.

Studenci i absolwenci kierunku filologia polska korzystają z usług Biura Karier UW głównie w zakresie poszukiwania praktyk (w tym ujętych w planie studiów), staży oraz ofert pracy. Ponadto mogą oni uczestniczyć w warsztatach i przedsięwzięciach realizowanych przez BK, jednak tylko pojedyncze osoby uczestniczące w spotkaniu z ZO PKA zgłosiło korzystanie z ofert Biura. Studenci ocenianego kierunku, uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA jak również przedstawiciele Samorządu Studenckiego pozytywnie ocenili stan i warunki socjalne w Domach Studenckich Uczelni.

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Zdaniem studentów uczestniczących w spotkaniu z ZO PKA, głównym mechanizmem motywującym do nauki i rozwoju jest stypendium rektora dla najlepszych studentów, ale także możliwość zdobycia Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego bądź kontynuacja studiów na III stopniu. Studenci w sposób szczególny doceniają możliwość uczestniczenia w realizowanych badaniach naukowych, również tych prowadzonych w ramach grantów badawczych.

System opieki studentów w procesie kształcenia jest procedowany i poddawany ewaluacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W szczególności system ten obejmuje proces ankietyzacji nauczycieli akademickich, infrastrukturę i administrację. Ponadto analizowany jest przez organy kolegialne, w których zasiadają przedstawiciele studentów. Ich udział w doskonaleniu procesu kształcenia poprzez wyrażanie opinii i zgłaszanie propozycji ukierunkowuje działania na podejście skoncentrowane na studenta. Przykładem rozwoju systemu opieki studentów jest rozszerzenie możliwości platform edukacyjnych MOODLE i COME wykorzystywanych na Wydziale Polonistyki.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System wsparcia studentów kierunku filologia polska na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego obejmuje szereg działań i procesów mających za zadanie doskonalenie jakości kształcenia w tym aspekcie; zasługuje na ocenę „w pełni”. Zarówno studenci, przedstawiciele Samorządu Studenckiego oraz kół naukowych wyrazili pozytywną opinię o ustawicznym wsparciu tych grup w czasie studiów. Zdecydowanie mocnymi stronami są włączanie studentów w badania naukowe jak również w działania doskonalące proces kształcenia, np. szeroka ankietyzacja nauczycieli, infrastruktury, programu studiów, wsparcie w czasie sesji egzaminacyjnej (tzw. „doucзки”), angażujące do pomocy także koła naukowe. Dodatkowo udział studentów w organach kolegialnych Wydziału daje możliwość spojrzenia władzom Jednostki na jakość kształcenia ze studenckiego punktu widzenia. Należy jednak próbować dopracować system odpowiedzi zwrotnej z wynikami ankietyzacji dla studentów oraz rozszerzać sposoby przekazywania informacji, np. poprzez formy audiowizualne.

Dobre praktyki

- wykorzystanie platform internetowych do obsługi administracyjnej oraz realizacji procesów dydaktycznych

Zalecenia

- wykorzystywanie dodatkowych sposobów informacyjnych w celu skuteczniejszego docierania do studentów z informacjami odnoszącymi się do procesu kształcenia;
- popularyzacja wśród studentów możliwości wymian krajowych.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Poprawa poziomu nauki języków obcych przez SJO UW	W pełni zrealizowano zalecenie poprzez rozszerzenie oferty języków obcych do wyboru oraz wprowadzono metody nauki języków obcych za pomocą platform internetowych

